

Éxodo

A'ti pūrĩ a'tiro weero ojano'pã nise ni'i

Génesis be'ro Éxodo wāmetiri pūrĩ ni'i. Éxodo nũ'cārĩ curare Israe curuacjārã Egipto di'tapũ nicārã niwã. Israe curuacjũ Egiptopũ wa'anũ'cã'cũ José nicũ niwĩ. Í'aña Génesis 37. Génesis wāmetiri pūrĩ yapa José wērĩ'quere weresa'a. Israe curuacjārã pājārã masāputi, Egiptopũre se'sa wa'acārã niwã. Be'ropũ Egiptocjũ wiogũ faraõ na nino'gũ Joseré masĩti'cũ sājãcũ niwĩ. Cũ narẽ da'rawã'ñaco'terã wa'acã weecũ niwĩ. Egiptocjārã narẽ ɸpũtũ da'raduticārã niwã. Israe curuacjārã pūrõ pi'etirã, Õ'acũ cũ weetamusere sērĩcārã niwã. Na tojo sērĩcã tũ'ogũ, Õ'acũ narẽ Moisére ti di'tare sũ'ori miiwijadutigu o'ócũ niwĩ.

Õ'acũ cũ tutuase me'rã Moisé peje ĩ'a ɸcũasere weeĩ'oca be'ro, Egiptocjũ wiogũ Israe curuacjārãrẽ Egiptopũre wijaduticũ niwĩ. Be'ro na masã marĩrõ, yucũ marĩrõpũ sijácaterore Õ'acũ Moisé me'rã narẽ dutise cũucũ niwĩ. Tojo nicã narẽ ni'cã wi'i wa'icũrã caseri me'rã wéeca wi'i, cūrẽ ējõpeori wi'ire weeduticũ niwĩ. Ti wi'i po'peapũ Õ'acũ cũ “Masã me'rã añurõ weeguti” ní'quere cũori acaro nicaro niwũ. Ti acaro po'peapũ diez dutise ojano'que ũtã pjĩrĩ me'rã wee'que sãñacaro niwũ.

A'ti pūrĩ Éxodore Moisé ojacũ niwĩ.

Israe curuacjārã Egiptopũ pi'eti'que ni'i

¹ Israe curuacjārã Jacob pō'rã cũ me'rã Egiptopũ wa'a'cārã, a'ticūrã nicārã niwã. Nipe'tirã nanucũ na nũmosãnumia, na pō'rãrẽ miacārã niwã. ²⁻⁴ A'ticūrã nicārã niwã: Rubén, Simeó, Leví, Judá, Isacar, Zabulõ, Benjamí, Dan, Neftalí, Gad, Aser nicārã niwã. ⁵ Na nipe'tirã Jacob pō'rã, tojo nicã na pãrãmerã nírã setenta nicārã niwã. José pe'e Egiptopũ nitojacũ niwĩ.

⁶ Be'ropũ José, cũ ma'misũmũa, cũ acabiji, tojo nicã nipe'tirã na ya turicjārã quẽ'rã wẽrĩa wa'acārã niwã. ⁷ Na Israe curuacjārã* pe'e pãjārã waro pō'rãticārã niwã. Tojo weerã masãputiyũ'rũa, pãjārã waro wa'acārã niwã. Ti di'ta Egiptopũre se'sa wa'acārã niwã.

⁸ Be'ropũre Egiptore apĩ wiogũ sãjãcũ niwĩ. Cũ José ye cjasere masĩticũ niwĩ. Cũmasãrẽ nicũ niwĩ: ⁹ "Israe curuacjārã marĩ yũ'rũoro pãjārã waro nima. Tojo nicã marĩ yũ'rũoro tutuarã nima. ¹⁰ Tojo weerã na pō'rãtinemoticã'to nírã, ¿de'ro weerõamitito? Marĩ cã'mota'aticãma, a'mewẽjẽse wa'a, marĩrẽ ì'atu'tirã me'rã a'mesũ'a, marĩ me'rã a'mewẽjẽ, marĩ ya di'tare wijawã'cãbosama", nicũ niwĩ.

¹¹ Tojo weerã faraõ, Egiptocjārã wiogũ, tojo nicã ãpẽrã wiorã Egiptocjārãrẽ sũ'ori da'rase dutiri masãrẽ sõrõcārã niwã. Tutuaro me'rã Israe curuacjārãrẽ da'radutipecārã niwã. Narẽ cũ ba'ase nũrõatje macãrĩrẽ Pitón, Ramsés wãmetise macãrĩrẽ yeeduticārã niwã. ¹² Narẽ

---

* **1:7** 1.7 Israe curuacjārã Jacob pãrãmerã nituriarã nicārã niwã. Õ'acũ Jacore cũ wãme "Israe" dũcayucũ niwĩ. Gn 32.28

pūrō da'radutipemicā, nemorō masāputicārā niwā. Tojo weerā Egiptocjārā narē pūrō uicārā niwā.

¹³ Da'rase dutiri masā Israe curuacjārārē pajaña'rō marīrō da'radutipenemocārā niwā. ¹⁴ Na catiri ɯmɯcore ña'abutiario pi'eticā weecārā niwā. Di'ta sa'beduti, te di'ta cujirire yeeduti, tojo nicā cāpū cjasere da'radutipecārā niwā. A'te nipe'tise na Israe curuacjārārē tojo weesere ne pajaña'ticārā niwā. ¹⁵ Apeyema tja faraō numia wī'marā bajuari cura co'terā numia Sifra, Fúa wāmetirārē a'tiro nicɯ niwī:

¹⁶ —Mūsā hebreo masā numia pō'rāticā co'terā, ɯmɯ, numio niti nírā, añurō ĩ'aña. Numio nicā, cūña. ɯmɯ pūrīcārē wējēcā'ña, nicɯ niwī.

¹⁷ Cū tojo nimicā, co'terā numia pe'e Ō'acūrē wiopesase me'rā tɯ'oña'rā, wiogɯ cū dutisere weeticārā niwā. Tojo weerā wī'marā ɯmɯarē wējētīcārā niwā. ¹⁸ Na tojo wējētīcā tɯ'ogɯ, faraō na numiarē pijiocɯ niwī:

—¿De'ro weerā mūsā wī'marā ɯmɯarē wējētīati? ni sērītiña'cɯ niwī.

¹⁹ Na faraōrē yɯ'ticārā niwā:

—Hebreo masā numia Egiptocjārā numia weronojō nitima. Na tutuarā numia niyurā, ũsā etase dɯporo wɯatojacārā niama, ni yɯ'ticārā niwā.

²⁰⁻²¹ Na wī'marā ɯmɯarē wējētīyucā, Israe curuacjārā pājārā waro masāputinemo, nemorō tutuarā wa'acārā niwā. Co'terā numia Ō'acūrē wiopesase me'rā tɯ'oña'yucā, na quē'rārē pō'rāticā weecɯ niwī. ²² Be'ro

faraõ nipe'tirã Egiptocjârãrê a'tiro duticũ niwĩ:
 “Nipe'tirã hebreo masã umua bajuacã, dia
 Nilopũ doqueñocõ'acã'ña. Numia dia'cũrê
 du'aya”, nicũ niwĩ faraõ.

2

Moisé cũ bajua'que ni'i

¹ Faraõ cũ Israe curuacjārã pō'rã umuarê
 wējēdutiri cura ni'cũ umu Leví ya curuacjã ti
 curuacjõ me'rãta omocã du'tecũ niwĩ. ² Co
 nijĩpaco wa'a, umurê pō'rãtico niwõ. Cũ
 wĩ'magũ añugũ nicã ĩ'agõ, i'tia mujĩpũ cũrê
 nũocũoco nimiwõ. ³ Co cũrê nũopõtēotibosa'a
 majã nígõ, ni'cã bati na su'aca batire mii,
 aco sãjãrĩ nígõ, ope me'rã bi'aco niwõ. Tojo
 weetu'ajanũ'cõ, wĩ'magũrê ti batipũ sãaco niwõ.
 Sãatoja, dia Nilo sumuto nise queri wa'teropũ
 po'obũroco niwõ. ⁴ Po'obũrotoja, cũ ma'miorê
 “¿De'ro wa'agũsari?” nígõ, “Yoacureropũ to-
 janũ'cã ĩ'ao'oña”, nico niwõ.

⁵ To be'ro faraõ macõ diapũ u'ago bu'aco
 niwõ. Core da'raco'terã numia ti maa sumuto
 sijabaque'ari cura, co pe'e ti batire te queri
 wa'teropũ pa'sacã ĩ'abocaco niwõ. ĩ'a, ni'cõ core
 da'raco'tegore piji, ti batire miitidutico niwõ. ⁶ Ti
 batire pão, wĩ'magũ utigure ĩ'aco niwõ. Cũrê
 ĩ'agõ, pũrõ pajaña'co niwõ.

—Ã'rĩ wĩ'magũ hebreo masã macũ nisami,
 nico niwõ.

⁷ Co tojo weecã ĩ'agõ, cũ ma'mio ĩ'awã'cã, faraõ
 macõrê nico niwõ:

—¿Ni'cõ hebreo masõ ã'rĩ wĩ'magũrẽ miomasõacjore yu'u pijigo wa'acã uasari? nico niwõ.

⁸ —Ëu, ni'cõ pijigo wa'aya, nico niwõ.

Co tojo nicã tu'ogo, wĩ'magũ pacore pijigo wa'aco niwõ.

⁹ Be'ro cũ paco etacã ï'agõ, faraõ macõ core nico niwõ:

—Á'rĩ wĩ'magũrẽ mia, yu'ure masõbosaya. Yu'u mu'urẽ wapayegoti, nico niwõ.

Tojo weego wĩ'magũ paco cũrẽ mia, masõco niwõ. ¹⁰ Cũ bucucure nicãpu, faraõ macõrẽ wiaco niwõ. Co pe'e co macũ diácjũrẽ weronojõ tojacã weeco niwõ. Cũrẽ Moisé wãme õ'oco niwõ. “Diapu po'oburo'cure miuwũ” nígõ, tojo wãme õ'oco niwõ.

Moisé Egiptopu ní cã du'tiwija'que ni'í

¹¹ Peje cũ'marĩ be'ro Moisé bucupu nígu, ni'cã numu cũ acawererãrẽ ï'agũ wa'acu niwĩ. Topu hebreo masãrẽ uputu da'radutipecã ï'acu niwĩ. Ni'cũ Egiptocjũ cũ acaweregu hebreo masũrẽ paacã ï'acu niwĩ. ¹² Cũrẽ tojo weecã ï'a, añurõ ï'astepeo, “Ápẽrã marĩma” ni, Egiptocjũrẽ wẽjẽ, nucũporopu yaacũucã'cu niwĩ. ¹³ Ape numu cũ acawererã nirõpu wa'acu niwĩ tja. Puarã hebreo masãrẽ a'mequẽcã ï'acu niwĩ. Tojo wee, apĩrẽ paagure sãrĩtiña'cu niwĩ:

—¿De'ro weegu mu'u acaweregure paati? nicu niwĩ.

¹⁴ Cũ pe'e yu'ticu niwĩ:

—¿Noa mu'urẽ ãsãrẽ beseacju, wiogu sõrõati? ¿Mu'u Egiptocjũrẽ wẽjẽ'caro weronojõ yu'ure wẽjẽsĩ'rĩsari? nicu niwĩ.

Tere tu'ogu, Moisé pūrō uicu niwī. “¡Acoe! Yu'u Egiptocjūrē wējē'quere masītojavā”, nicu niwī.

¹⁵ Faraō cū Egiptocjūrē wējē'quere tu'ogu, Moisére wējēsī'rigū, cūrē ñe'eduticu nimiwī. Moisé pe'e faraōrē du'tigu, Madiā wāmetiropu nisetigu wa'acu niwī. Topu etagu, aco wijari pe na se'eca pe pu'to ejanujācu niwī.

¹⁶ Madiācjū pa'i, Reuel* wāmetigu siete numia pō'rāticu niwī. Ti nūmurēta na numia ti pepu aco waarā wa'acārā niwā. Na pacu yarā ovejare tīarātirā, sī'rīse co'ripu aco pio mu'muorā a'ticārā nimiwā. ¹⁷ Āpērā umua oveja, cabra co'terā pe'e eta, na numiarē cō'atōrōcā'cārā niwā. Na tojo weecā ī'agū, Moisé wā'cānu'cā, na numiarē caribocā cā'mota'acu niwī. Be'ro acore waamí, sī'rīse co'ripu piosāa, na yarā ovejare tīacu niwī.

¹⁸ Na numia pacu tiropu dajacā, narē sērītiña'cu niwī:

—¿De'ro weerā ni'cācārē maata dajati?

¹⁹ Na cūrē yu'ticārā niwā:

—Ni'cū Egiptocjū oveja cabra co'terārē cā'mota'abosami. Be'ro aco waamí, marī yarā ovejare tīami.

²⁰ Na tojo nicā tu'ogu, narē sērītiña'cu niwī:

—¿No'opu niati cū? ¿De'ro weerā cūrē cō'awā'cātiati? Cūrē ba'adutirā pijirā wa'aya, nicu niwī.

²¹ Tojo wee Moisé Reuel ya wi'ipu eja, ba'acu niwī. Cū “ʻŪsā me'rā tojayá” nicā, “Jau” ni,

* **2:16** 2.16 Reuere apeterore Jetro pisucārā niwā. Ex 3.1; apetero pe'ere tja cūrē Hobab pisucārā niwā. Jue 4.11

na me'rã niseticu niwĩ. Be'ro Reuel cũ macõ Séforare Moisére numisocu niwĩ. ²² Be'ro co nijipaco wa'a, ni'cũ macũtico niwõ. Moisé cũrẽ Gersón† wãme õ'ocu niwĩ. “Yũ'ũ ãpẽrã ye di'tapure aperocjũ weronojõ tũ'oña'a. Tojo weegu cũrẽ Gersón wãme õ'o'o”, nicu niwĩ.

²³ Peje cũ'marĩ be'ro Egiptocjũ wioogu wẽrĩa wa'acu niwĩ. Tojo wẽrĩmicã, Egiptocjãrã Israe curuacjãrãrẽ ɸpɸtɸ da'radutipe, pi'eticã weenu'cũcã'cãrã niwã. Tojo weerã na bujawetiyũ'rua, Õ'acũrẽ “Ësãrẽ weetamuña”, ni sãrĩ, caricũnu'cũcã'cãrã niwã. Õ'acũ na caricũsere tũ'ocu niwĩ. ²⁴ Tere tũ'ogu, cũ todũporopũ Abrahã, Isaa, Jacob me'rã apo'quere wãcũcu niwĩ. ²⁵ Tojo weegu na pi'etisere ï'agũ, pajaña'cu niwĩ.

3

Õ'acũ Moisére piji'que ni'i

¹ Moisé cũ mañecũ Jetro* yarã ovejare co'tecũcu niwĩ. Jetro Madiãcjũ pa'i nicu niwĩ. Ni'cã numu Moisé Jetro yarã ovejare masã marĩrõpu yũ'rua, téé Õ'acũ yagu† ãrũgũ Horeb‡ wãmeticjũpu miacu niwĩ. ² Topu ni'cũ zarza wãmetiri siti ãjũrĩ põ'rã decopu Õ'acũ cũ basuta nimigũ cũrẽ wereco'tegu weronojõ

---

† **2:22** 2.22 Hebreo ye me'rã Gersón “ape di'tacjũpu weronojõ tũ'oña'se” nisĩ'rĩrõ wee'e. Ex 18.3 * **3:1** 3.1 Jetrore apeterore Reuel pisucãrã niwã. Ex 2.18 Apeterore Hobab pisucãrã niwã. Jue 4.11 † **3:1** 3.1 “Õ'acũ yagu ãrũgũ” nĩrõ, “Õ'acũ tigupu nimi” nisĩ'rĩrõ wee'e. ‡ **3:1** 3.1 Ërũgũ Horeb apeterore Sinai wãmeticarõ niwũ.

upusājānucā, § cūrē bajuacū niwī. Ti pecame'e űjũcaro niwũ, űjũrō pe'e. Mejō űjũpe'tidijaticaro niwũ. ³ Tere pũrō ĩ'agũ, Moisé a'tiro wācūcū niwī: “¿Ñe'enojō niti tojo wa'ase? ¿De'ro weero ti zarza űjũpe'tiweti? nígũ, ĩ'agũ wa'aguti,” ni wācūcū niwī.

⁴ Ō'acũ Moisére ti me'erē ĩ'awā'cāticā ĩ'acū niwī. Ti zarza siti decopũ nígũ, cūrē pisucū niwī:

—¡Moisé! nicū niwī.

—A'topũ ni'i, ni yu'ticū niwī Moisé.

⁵ Tojo nitoja, Ō'acũ cūrē nicū niwī:

—Pu'toacāpu a'titicā'ña. Mu'u ye sapatu caserire tuweeya. Mu'u u'tacũurō añurō yu'u nirō waro ni'i. ⁶ Yu'u mu'u ñecũsumua Abrahā, Isaa, Jacob ějōpeo'cū Ō'acũ ni'i, nicū niwī.

Moisé Ō'acūrē ĩ'aui nicū niwī. Tojo weegu cū diapoare mo'acū niwī.

⁷ Be'ro Ō'acũ ninemocū niwī tja:

—Yarā masā Israe curuacjārā na Egiptopũ pi'etisere añurō ĩ'apũ. Narē su'ori da'rase dutiri masā da'radutipesere caributirā caricūcā tu'oapũ. Na pi'etisere añurō masī'i. ⁸ Tojo weegu narē yu'ruogũ, dijatiapũ. Egiptocjārā doca nirārē miiwĩorēgũti. Ti di'tapũ nirārē miiwija, añurĩ di'ta, pajiri di'tapũ miagũti. Cabra ōpēco, mumiaco pajiro aco o'mabũroro weronjō nirĩ di'ta ni'i. Cananeo masā, hitita masā, amorreo masā, ferezeo masā, heveo masā, jebuseo masā na nirĩ di'ta ni'i. ⁹ Israe curuacjārā narē da'radutipesere “Caributia wa'asa'a” ni caricũsere tu'oapũ. Tojo nicā, Egiptocjārā

---

§ 3:2 3.2 ĩ'aña Gn 16.7 docapũ oja'quere.

narē ña'arō weepcã ï'apũ. ¹⁰ Tojo weegũ wa'abaque'oya. Yarã masã Israe curuacjãrãrē Egiptopũre miiwĩrõdutigũ, faraõ tiropũ mu'urē o'ógutigũ wee'e.

¹¹ Cũ tojo nicã tu'ogu, Moisé Õ'acũrē nicũ niwĩ:

—Yũ'u mejõ nigũ ni'i. Tojo weegũ ¿de'ro weegũ yũ'u faraõ tiropũ wa'a, Israe curuacjãrã Egiptopũ nirãrē miiwĩrõbosari? nicũ niwĩ.

¹² Õ'acũ cũrē a'tiro ni yũ'ticũ niwĩ:

—Yũ'u mu'u me'rã nigũsa'a. Yarã masã Egiptopũ nirãrē miiwĩrõca be'ro musã nipe'tirã a'tigũ ãrũgũpũ yũ'ure e'catipeorãsa'a. Tojo wa'acã, “Diacjũta Õ'acũ yũ'ure o'oámi”, ni masĩgũsa'a.

¹³ Moisé pe'e Õ'acũrē a'tiro ni yũ'tinemocũ niwĩ:

—Yũ'u Egiptopũ wa'a, Israe curuacjãrãrē “Õ'acũ, marĩ ñecũsumua Abrahã, Isaa, Jacob wiogũ musã tiropũ yũ'ure o'oámi” ni wercã, na yũ'ure “¿De'ro wãmetiti cũ?” ni sãrĩtiña'bosama. To pũrĩcãrē, ¿narē de'ro ni yũ'tibosari?

¹⁴ Õ'acũ cũrē yũ'ticũ niwĩ:

—Yũ'uta ni'i niwũagũta. Israe curuacjãrãrē weregũ, “Yũ'uta ni'i” nigũ musã tiropũ yũ'ure o'oámi, niña.

¹⁵ Apeye Õ'acũ Moisére nicũ niwĩ tja:

—Israe curuacjãrãrē a'tiro ni wereya: “Õ'acũ, musã ñecũsumua Abrahã, Isaa, Jacob wiogũta musã tiropũ yũ'ure o'oámi”, ni wereya. A'te yũ'u wãme ninu'cũcã'rõsa'a. Nipe'tirã be'rocjãrãpũ a'ti wãmerē yũ'ure pisunu'cũcã'rãsama.

¹⁶ Egiptopũ wa'a weetjãgũ, Israe curuacjãrã

wiorārē neocūu, a'tiro niña: “Ō'acū, musā ñecūsumua Abrahā, Isaa, Jacob wiogu, yu'ure bajuami. Musā ye cjasere a'tiro niami: ‘Narē añurō ĩ'anurūapū. Egiptocjārā narē ña'arō weepesere ĩ'apū’, niami. ¹⁷ Apeye yu'ure ninemoami: ‘Egiptocjārā narē ña'arō weepesere yu'rūweticā weegusa'a,’ niami. Tojo wee musārē ti di'tapū miiwija, cananeo masā, hitita masā, amorreo masā, ferezeo masā, heveo masā, jebuseo masā nirī di'tapū miagūsami. Ti di'ta añurī di'ta cabra ōpēco, mumiaco aco o'maburoro weronojō nirī di'ta nisa'a”, ni weredutiami, nicu niwī. ¹⁸ Mu'u wiorārē tojo werecā, mu'urē yu'tirāsama. Tojo weegu Egiptocjū wiogu tiropū na me'rā wa'aya. Cūrē a'tiro ni wereya: “Ō'acū, hebreo masā wiogu, ūsārē pōtērīgū ejami. Tojo weegu i'tia numu wa'aro ūsārē yucu marīrō, masā marīrōpū du'uo'oya. Topū Ō'acū ūsā wiogure wa'icūrārē wējē ūjūamorōpeorā wa'arāti”, niña. ¹⁹ Musā tojo nimicā, yu'u tutuaro me'rā cūrē weel'oticā, Egiptocjū wiogu musārē du'uwīrōsome. ²⁰ Tojo weegu yu'u tutuasere ĩ'ogū, peje ĩ'a ucūase me'rā Egiptocjārārē bu'iri da'regutī. Tojo weéca be'ro faraō musārē du'uwīrōgūsami. ²¹ Apeyema, yu'u Egiptocjārā musārē añurō wācūcā weeguti. Tojo weerā apeyenojō marīrā wa'asome. ²² Nipe'tirā Israe curuacjārā numia Egiptocjārā numia na ye wi'seri pū'to nirārē, tojo nicā āpērā numia na ya wi'ipū nirārē uru me'rā wee'que, plata me'rā wee'que, tojo nicā su'ti sērīrāsama. Te su'ti na pō'rā sāñatje nirōsa'a. Tojo wee Egiptocjārā

cuose añusere miape'ocã'rãsama, nicu niwĩ Õ'acũ.

4

¹ Moisé Õ'acũrẽ yu'ticu niwĩ:

—Na yu'u tojo nisere ejõpeosome. Tojo nicã yu'u dutisere yu'tisome. Yu'tironojõ o'orã, a'tiro pe'e nirãsama: “Õ'acũ mu'urẽ bajuatiapĩ”, nirãsama, nicu niwĩ Moisé.

² Õ'acũ, “¿Mu'u omocãpũre ñe'enojõrẽ cuoti?” ni sêrĩtiña'cu niwĩ.

“Yu'u tuacju ni'i”, ni yu'ticu niwĩ.

³ —Tigure nucũcãpũ doquecũña, nicu niwĩ Õ'acũ.

Moisé tere tu'ogu, nucũcãpũ doquecũucu niwĩ. Cũ tojo weecãta, tigu tuacju aña dojocaró niwũ. Tojo wa'acã ï'agũ, Moisé ui dustimajãcu niwĩ. ⁴ Õ'acũ pe'e cũrẽ nicu niwĩ:

—Omocãrẽ sïoo, cũ pĩcõrõrẽ ñe'eña.

Moisé cũ omocãrẽ sïoo, aña pĩcõrõrẽ ñe'ecu niwĩ. Cũ tojo ñe'ecãta, aña nimi'cu tuacju dojocaró niwũ tja.

⁵ —A'tere ï'arã, “Õ'acũ na ñecũsumua Abrahã, Isaa, Jacob wiogu cũrẽ bajuapĩ”, nirãsama, nicu niwĩ Õ'acũ.

⁶ Be'ro Õ'acũ ninemocu niwĩ:

—Ni'cãrõacãrẽ mu'u ya omocãrẽ mu'u ya su'tiro doca cutiro tiropũ sïosõrõña, nicu niwĩ.

Cũ tojo nicã, Moisé cũ ya omocãrẽ sïosõrõcu niwĩ. Be'ro cũ ya omocãrẽ miwĩrõ, ti omocãrẽ cãmi boari omocã ï'acu niwĩ. ⁷ Tere ï'agũ, Õ'acũ nicu niwĩ:

—Apaturi m̄'u ya omocārē m̄'u ya su'tiro doca cutiro tiropu s̄iosōrōña tja.

Õ'acũ dutironojōta Moisé weecu niwĩ. Cũ ya omocārē miwĩrōcāta, nipe'tiro cũ upu weronojō añurĩ omocā tojacaro niwũ. ⁸ Be'ro Õ'acũ ninemocu niwĩ:

—M̄'u nimũ'tāse weeĩ'ose me'rã ějōpeotirã, m̄'u dutisere weetirã, apetero weerã be'ro apaturi weeĩ'ose me'rã ějōpeobosama. ⁹ M̄'urē a'te puaro m̄'u weeĩ'ose me'rã ějōpeoti, m̄'u dutisere weeticāma, a'tiro weeya. Diapu acore waamí, nucũcāpu piocũoña. M̄'u topu waamí piocũse nucũcāpu dí dojorosa'a, nicu niwĩ.

¹⁰ —Acoe, yu'u wiogu. Yu'u ucũme'rĩgũ niwe'e. Toduporopu, tojo nicã m̄'u ni'cārōacã yu'u m̄'u me'rã ucũcã quẽ'rãrē añurō ucũmasītisa'a. Nipe'tisetiri ucũgũ, cu'cu nisa'a, nicu niwĩ Moisé.

¹¹ Õ'acũ cūrē nicu niwĩ:

—¿Noa masārē ucũmasĩcã weeri? ¿Noa narē tu'otĩcã, ucũticã weeri? ¿Noa narē ĩ'amasĩcã, o caperi bajutĩcã weeri? Yu'uta tojo weewu.

¹² Tojo weegu m̄'u na masã tiropu wa'aya. M̄'u narē ucũcã weetamugũti. M̄'u narē ucũatjere yu'u m̄'urē wereguti.

¹³ Moisé ne wa'asĩ'rĩticu niwĩ. Tojo weegu a'tiro nicu niwĩ:

—Acoe, yu'u wiogu. Apĩrē wa'aduticureya, nicu niwĩ.

¹⁴ Tere tu'ogu, Õ'acũ Moisé me'rã ua wa'acu niwĩ. Tojo weegu cūrē nicu niwĩ:

—M̄'u ma'mi Aarō pe'e añurō ucũme'rĩgũ nimi. M̄'u weronojō Leví ya curuacjũ nimi. Cũ

mũ'urẽ põtẽrĩgũ a'tisami. Mũ'urẽ ì'agũ, ɯputu e'catigusami. ¹⁵ Cũ me'rã ucũña. Cũ masãrẽ ucũatjere añurõ wereya. Yũ'u musã pũarãrẽ ucũcã weeguti. Musãrẽ, musã weeatjere queoro wereguti. ¹⁶ Mũ'u Aarõrẽ ucũgũ, yũ'u Õ'acũ cãrẽ ucũgũ weronojõ ucũgũsa'a. Aarõ pe'e mũ'u weresere masãrẽ wereturiagusami. ¹⁷ A'tigu tuacjere miaña. Tigu me'rã peje ì'a ɯcũase weeì'ogũsa'a, nicũ niwĩ Õ'acũ.

Moisé Egiptopũ majãmitojaa'que ni'i

¹⁸ Moisé cũ mañecũ Jetro ya wi'ipũ dajagu, cãrẽ nicũ niwĩ:

—Yũ'u apaturi Egipto di'tapũ wa'acã yũ'ure du'uo'oya. Topũ yũ'u acawererã waro nisama. Na catimiti nígũ, narẽ ì'asì'rĩgũcoro, nicũ niwĩ.

—Jau, añurõ wa'aya, ni yũ'ticũ niwĩ Jetro.

¹⁹ Moisé cũ Madiã wãmetiropũ nícterore Õ'acũ cãrẽ a'tiro nicũ niwĩ:

—Egiptopũ dajatojaaya. Mũ'urẽ wējēsì'rĩmi'cãrã wērĩpe'tiatojama.

²⁰ Cũ tojo nicã tu'ogu, Moisé cũ ñumorẽ, cũ põ'rãrẽ “Te'a” nígũ, ni'cũ wĩ'magũ burro bu'ipũ narẽ miipeo, Egiptopũ sũ'ori dajatojaacu niwĩ. Tojo nicã tuacjũ, Õ'acũ cãrẽ miaduti'cũre miacu niwĩ.

²¹ Be'ro Õ'acũ Moisére a'tiro nicũ niwĩ:

—Yũ'u mũ'urẽ peje ì'a ɯcũasere weeì'omasĩcã weepũ. Tojo weegũ mũ'u Egiptopũre etagu, faraõ ì'orõpũ te pejere weeì'oña. Yũ'u pe'e faraõrẽ musãrẽ yũ'rũnũ'cãcã weeguti. Tojo weegũ Israe curuacjãrãrẽ du'uwĩrõsome. ²² Cũ tojo weecã, mũ'u cãrẽ nigũsa'a: “Èsã wioгу

Õ'acũ a'tiro niami: 'Israe curuacjãrã yu'u macũ, masã ma'mi weronojõ nima. ²³ Yu'ure e'catipeorã wa'acã, narẽ du'uwĩrõña', mu'urẽ ni-tojamiapũ. Mu'u pe'e narẽ du'uwĩrõtiapũ. Tojo weegu mu'u macũ masã ma'mirẽ wẽjẽgũsa'a", ni werecu niwĩ Õ'acũ.
*****

²⁷ Moisé ma'apũ wa'ari curare Õ'acũ pe'e Aarõrẽ a'tiro nicu niwĩ: "Masã marĩrõ, yucu marĩrõpũ wa'a, mu'u acabiji Moisére põtẽrĩgũ wa'aya." Tere tu'ogu, Aarõ wa'a, Moisére Õ'acũ yagu ãrũgũpũ* põtẽrĩgũ wa'acu niwĩ. Topũ cãrẽ bocaejagu, põtẽrĩ, añudutigũ mi'micu niwĩ. ²⁸ Be'ro Moisé, Aarõrẽ Õ'acũ cãrẽ wereduti'quere, tojo nicã peje cũ ã'a ucãse ã'orãsa'a ní'quere werecu niwĩ. ²⁹ Tu'ajanũcõ, na puarãpũta Israe curuacjãrã wiorãrẽ neocũurã wa'acãrã niwã. ³⁰ Na tiropũ ejacã, Aarõ nipe'tise Õ'acũ Moisére ní'quere werepe'ocã'cu niwĩ. Tojo nicã, masã ã'orõpũre, ã'a ucãse Õ'acũ narẽ weeĩ'oduti'quere weeĩ'ocu niwĩ.

³¹ Masã tere ã'arã, cũ ní'quere ãjõpeocãrã niwã. Õ'acũ na pi'etisere ã'a, narẽ pajaña'cã tu'orã, cãrẽ e'catipeorã, ejaque'acãrã niwã.

5

Moisé, Aarõ faraõ me'rã ucũ'que ni'i

¹ Moisé, Aarõ Israe curuacjãrã wiorã me'rã ucũca be'ro, faraõ tiropũ wa'a, cãrẽ a'tiro nicãrã niwã:

---

* 4:27 4.27 Ex 3.1

—Ō'acũ, Israe curuacjārã wiogũ, mũ'urẽ a'tiro weredutiami: “Yarã masãrẽ masã marĩrõ, yucũ marĩrõpũ du'uo'oya. Na topũ yũ'ure e'catipeorã, bosenuũ weepeerāsama”, niami, nicārã niwã.

² Tere tũ'ogũ, faraõ pe'e a'tiro yũ'ticũ niwĩ:

—¿Noanojõ niti mũsã wiogũ nigũ? ¿De'ro wee cũ dutisere tũ'o, Israe curuacjārãrẽ du'uwĩrõbosari? Mũsã “ũsã wiogũ Ō'acũ” mũsã nigũrẽ masĩtisa'a. Tojo nicã Israe curuacjārãrẽ ne du'uwĩrõsome, nicũ niwĩ.

³ Faraõ tojo nicã tũ'orã, Moisé, Aarõ cũrẽ nicārã niwã:

—Ō'acũ, hebreo masã wiogũ, ũsãrẽ põtẽrĩgũ a'ticũ niami. Tojo weerã ũsã masã marĩrõ, yucũ marĩrõpũ wa'arãsa'a. I'tia nũmũ wa'ano'rõsa'a. Topũ ũsã wiogũ Ō'acũrẽ wa'icũrãrẽ wẽjẽ, ũjũamorõpeorã wa'arãsa'a. Tojo weeticãma, duti pũrĩse me'rã ũsãrẽ bu'iri da'regũsami. Tojo weetigũ, a'mewẽjẽse me'rã wẽrĩcã weegũsami, nicārã niwã.

⁴ Tere tũ'ogũ, faraõ pe'e a'tiro nicũ niwĩ:

—Moisé, Aarõ, ¿de'ro weerã masãrẽ da'radu'ucã weeti? Da'rarã wa'ato, nicũ niwĩ.

⁵ Apeyere faraõ nicũ niwĩ:

—Ni'cãrõacãma Israe curuacjārã a'ti di'tapũre pãjãrã waro masãputima. ¿Na pãjãrãrẽ da'radu'ucã weesĩ'rĩrã weeti?

⁶ Na tojo nica nũmũrẽta faraõ su'ori da'rase dutiri masãrẽ, tojo nicã Israe curuacjārã narẽ dutituriarãrẽ a'tiro duticũ niwĩ:

⁷ —Mũsã Israe curuacjārãrẽ na wi'seri weerã yeese kujirire weedutirã, tábutire o'otĩcã'ña majã. Na basu wa'a weetjãrã tábutire miirã

wa'ato. ⁸ Toduporo na wi'seri weerã yee'que kujiri wee'carocã'rota weeto tja. Ne ni'cã cuji duoticã'to. Na nijisijarã bajuróma a'tiro caricũma: “Te'a, marĩ wioḡũ Õ'acũrẽ e'catipeorã, wa'icurãrẽ wẽjẽ ùjũamorõpeorã wa'arã”, nima. ⁹ Narẽ nemorõ tutuaro da'ranemocã weeya. Tojo weese me'rã narẽ nisoo weresere wãcũsome, nicãrã niwã.

¹⁰ Tojo weerã sũ'ori da'rase dutiri masã, tojo nicã Israe curuacjãrã narẽ dutituriarã Israe curuacjãrã wiorã tiropũ masãrẽ weredutirã wa'acãrã niwã:

—Faraõ mũsãrẽ ni'cãcã me'rã ne tábutire o'onemodutitiãmi. ¹¹ Ni'cãrõacãrẽ mũsã basuta tere mũsã no'o bocaro a'masijarã wa'arãsa'a. Tojo weemirã, toduporo mũsã yee'que kujirinũcũta yeerãsa'a tja. Ne duosome, nicãrã niwã.

¹² Tere tũ'orã, Israe curuacjãrã nipe'tiro Egiptopũ tábutire a'marã wa'acãrã niwã.

¹³ Faraõ sũ'ori da'rase dutiri masã, nipe'tise nũmũrĩ masãrẽ na toduporo o'o'que kujiricã'rõta o'oduticãrã niwã. ¹⁴ Tojo nicã Egiptocjãrãta Israe curuacjãrã narẽ dutituriarãrẽ paamũjã, a'tiro nicãrã niwã:

—¿De'ro weerã mũsã ñamica'a, ni'cãcã quẽ'rãrẽ toduporopũ mũsã wee'carocã'rõta te kujirire weerã ãmũejaweti? nicãrã niwã.

¹⁵ Israe curuacjãrã narẽ dutituriarã pe'e faraõ tiropũ cũrẽ a'tiro ni wererã wa'acãrã niwã:

—Wioḡũ, ùsã mũ'urẽ da'raco'terãrẽ ¿de'ro weegũ tojo ña'arõ weeti? ¹⁶ Mũ'ũ yarã sũ'ori da'rase dutiri masã ùsãrẽ tábutire o'otima. Tere o'otimirã, “Ticũse kujiri weeya”, nima. Tojo nicã,

ũsãrẽ paama. Ũsã mejẽta bu'iriti'i. Wiogu, mu'u yarã da'rase dutiri masã bu'iritima, nicãrã niwã.

¹⁷ Faraõ pe'e narẽ yu'ticu niwĩ:

—Mũsã nijĩsijarã ni'i. Tojo weerã a'tiro ninu'cũ'u: “Ũsã wiogu Õ'acũrẽ wa'icũrãrẽ wẽjẽ, ãjũamorõpeorã wa'acã du'uo'oya”, ni'i. ¹⁸ Da'rarã wa'aya majã. Mũsãrẽ tábuti o'otimicã, todũporo mũsã yee'que kujiricã'rõta yeeya, nicũ niwĩ.

¹⁹ Israe curuacjãrã narẽ dutituriarã faraõ “Ticũse kujirita yeeya” nicã tu'orã, diasa'ro tu'oña'cãrã niwã. ²⁰ Na faraõ tiropũ ní'cãrã wijaarã, Moisére, Aarõrẽ narẽ co'te'cãrãrẽ bo-caejacãrã niwã. ²¹ Narẽ a'tiro nicãrã niwã:

—Õ'acũ mũsã weepetiye'quere ã'a, mũsãrẽ bu'iri da'reato. Faraõ, tojo nicã ãpẽrã cũrẽ su'ori da'rase dutiri masã ũsãrẽ ña'arõ ã'atu'tima. Mũsã basuta cũrẽ di'pjĩ o'o, ũsãrẽ wẽjẽdutiãrã weronojõ weepã. Tojo weerã mũsãta bu'iriti'i, nicãrã niwã.

²² Na tojo nicã tu'ogu, Moisé Õ'acũrẽ a'tiro ni ñubue, sãrĩcu niwĩ:

—Wiogu, ¿de'ro weegu mu'u ã'rã masãrẽ ña'arõ weeti? ¿De'ro weedutigu yu'ure a'topũ a'tidutiati? ²³ Mu'u ye cjasere yu'u faraõ me'rã ucũnu'cãca nũmu me'rã, cũ mu'u yarã masãrẽ nemorõ ña'arõ weenu'cũcã'mi. Mu'u pe'e mu'u yarã masãrẽ ne yu'rũweticã weewe'e, nicũ niwĩ.

6

¹ Moisé Õ'acũrẽ sãrĩca be'ro Õ'acũ a'tiro ni yu'ticu niwĩ:

—Ni'cārōacā mʉ'u yu'u faraōrē weeatjere ĩ'agūsa'a. Yu'u tutuase me'rā narē wijacā weeguti. Yu'u tutuasere ĩ'agū, Egiptopu nirārē wijadutigusami, nicu niwī Ō'acū.

² Ō'acū apetero Moisére ucūgū, a'tiro nicu niwī:

—Yu'u Ō'acū, musā wiogu ni'i. ³ Abrahārē, Isaare, Jacore ucūgū, “Ō'acū tutuayur'runu'cāgū ni'i”, ni werewu. Tojo nimigū, yu'u wāme waro pe'ere werebajurētiwu. Yu'uta ni'i Ō'acū musā wiogu niwūaguta. ⁴ Apeyema tja, “Musā pārāmerā nituriarārē Canaá di'tare o'oguti” ni, na me'rā apowu. Na ti di'tare apesecjārā weronojō níni'wā yujupu. ⁵ Ni'cārōacārē Israe curuacjārā pi'eticā ĩ'agū, Egiptocjārā narē uputu da'raduticā ĩ'agū, yu'u na ñecūsūmua nituriarā me'rā apo'quere wācū'u. ⁶ Tojo weegu Israe curuacjārārē a'tiro ni wereya: “Yu'u Ō'acū, musā wiogu, musā Egiptocjārā dutise doca nirārē na tutuaro da'radutipesere wijata'aguti. Yu'u tutuaro me'rā, Egiptocjārārē bu'iri da're, musārē yu'rūweticā weeguti. ⁷ Musā, yarā masā nirāsa'a. Yu'u Ō'acū, musā wiogu nigūsa'a. Tojo weese me'rā musā yu'ure 'Ō'acū, ūsā wiogu nimi', nirāsa'a. 'Cūta ūsārē Egiptocjārā dutise doca ní'cārārē wijacā weeami; na tutuaro me'rā da'radutipesere wijata'ami', nirāsa'a. ⁸ Yu'u Abrahārē, Isaare, Jacore o'oguti níca di'tapu musārē miagūsa'a. Te musā ye di'ta nido-jarosa'a. Yu'u Ō'acū, musā wiogu ni'i”, nicu niwī.

⁹ Moisé a'tere Israe curuacjārārē wereturiacu niwī. Ʋp̄utu Egiptocjārā narē da'radutipeyucā, bujaweti, wācūtutuadu'ucārā niwā. Tojo weerā Moisé narē ní'quere yu'titicārā niwā. ¹⁰ Tere ĩ'agū, Ō'acū Moisére nicu niwī:

¹¹ —Faraō tiropu wa'aya. Wa'a, cūrē Israe curuacjārārē ti di'tapu nirārē wijadutiya.

¹² Moisé pe'e Ō'acūrē a'tiro yu'ticu niwī:

—Israe curuacjārā yu'ure ne cārō yu'titima. Nemorō faraō pūrīcā yu'titisi. Yu'u ucūgū ne me'rītisa'a, nicu niwī.

¹³ Tere tu'ogu, Ō'acū Moisére, Aarōrē Israe curuacjārārē, tojo nicā faraōrē a'tiro ni weredutigu o'ócū niwī tja:

—Ō'acū Israe curuacjārā Egiptopu nirārē ũsārē miwijadutiami, ni wereya, nicu niwī.

Aarō, Moisé ñecūsumma ye curaricjārā wāme ni'i

¹⁴ Israe curuacjārā masā ma'misumma ā'rā nicārā niwā:

Jacob macū Rubén, masā ma'mi nicu niwī. Cū pō'rā Hanoc, Falú, Hezrón, Carmi nicārā niwā. Ā'rā Rubén ya curuacjārā nicārā niwā.

¹⁵ Simeó pō'rā a'ticūrā nicārā niwā: Jemuel, Jamín, Ohad, Jaquín, Zohar, Saúl nicārā niwā. Cū Saúl cananeo di'tacjō macū nicu niwī. Ā'rā Simeó ya curuacjārā nicārā niwā.

¹⁶ Leví ciento treinta y siete cū'marī caticu niwī. Masā ma'mi me'rā nu'cā, téé nituogu me'rā cū pō'rā a'tiro wāmeticārā niwā: Gersón, Coat, Merari. ¹⁷ Gersón pō'rā a'ticūrā nicārā niwā: Libni, Simei. ¹⁸ Coat ciento treinta y tres

cũ'marĩ caticu niwĩ. Cũ pō'rã a'ticurã nicārã niwã: Amram, Izhar, Hebrō, Uziel. ¹⁹ Merari pō'rã a'ticurã nicārã niwã: Mahli, Musi nicārã niwã. Ā'rã Leví ya curuacjārã masã ma'mi me'rã ninu'cã, téé nituogu me'rã nicārã niwã.

²⁰ Amram cũ wãmeo Jocabed me'rã nūmoticu niwĩ. Na Aarō, Moisére pō'rãticārã niwã. Amram ciento treinta y siete cũ'marĩ caticu niwĩ.

²¹ Izhar pō'rã a'ticurã nicārã niwã: Coré, Nefeg, Zicri.

²² Uziel pō'rã a'ticurã nicārã niwã: Misael, Elzafán, Sitrí.

²³ Aarō Elisabet wãmetigore nūmoticu niwĩ. Co Aminadab macō Naasón* acabijo nico niwō. Na a'ticurã pō'rãticārã niwã: Nadab, Abihú, Eleazar, Itamar.

²⁴ Coré pō'rã a'ticurã nicārã niwã: Asir, Elcana, Abiasaf. Na Coré ya curuacjārã nicārã niwã.

²⁵ Ni'cũ Aarō macũ Eleazar, Futiel wãmetigu macō ni'cōrē nūmoticu niwĩ. Co Finees wãmetigure pō'rãtico niwō. Leví ya curuacjārã masã ma'mi me'rã nu'cã, téé nituogu me'rã nicārã niwã.

²⁶ Aarō, Moiséreta Ō'acũ Israe curuacjārãrē Egipto di'tapu ní'cārãrē sũ'ori miiwijaduticu niwĩ. Na ye curari me'rã tojo weeduticu niwĩ.

²⁷ Náta tja Israe curuacjārãrē Egiptopure miiwijarãti nírã, faraō me'rã ucũcārã niwã.

Ō'acũ Moisére, Aarōrē piji'que ni'i

---

* **6:23** 6.23 Naasón Aminadab macũ masã ma'mi nicu niwĩ. Num 1.7

28-29 Õ'acũ Egiptopu Moisé me'rã cũ ucũca nũmũrẽ, cãrẽ a'tiro nicu niwĩ:

—Yu'u Õ'acũ, musã wiogu ni'i. Nipe'tise yu'u mu'urẽ wereatjere faraõ, Egiptocjãrã wiogure wereapa.

³⁰ Moisé pe'e cãrẽ yu'ticu niwĩ:

—Wiogu, yu'uma yu'u ucũse ne, to wa'awe'e. Tojo weegu faraõ yu'u ucũsere ne yu'titigusami, nicu niwĩ Moisé.

7

¹ Moisé tojo nicã tu'ogu, Õ'acũ cãrẽ nicu niwĩ:

—Ĩ'aña majã. Mu'u faraõrẽ ucũcã, yu'u basu cãrẽ ucũgũ weronojõ tu'oña'gũsami. Mu'u ma'mi Aarõ pe'e mu'urẽ ucũbosagusami. ² Mu'u Aarõrẽ nipe'tise yu'u dutisere weregusa'a. Be'ro cũ pe'e faraõpũre Israe curuacjãrãrẽ ti di'tapu nirãrẽ wijadutigu ucũgũsami. ³⁻⁴ Yu'u pe'e cãrẽ musãrẽ yu'rũnu'cãcã weeguti. Peje apeyenojõ ĩ'a ucũasenojõrẽ Egiptopũre weeĩ'omicã, faraõ musã sãrĩsere yu'tisome. Egiptopũre yu'u tutuasere ĩ'ogãti. Queoro narẽ bu'iri da'regu, to Egiptopũ nirã yarã masãrẽ wijacã weeguti. ⁵ Egiptopũre yu'u tutuasere ĩ'óca be'ro, tojo nicã Israe curuacjãrãrẽ miwĩjãca be'ro, Egiptocjãrã yu'u wiogu ni'i nisere masĩrãsama, nicu niwĩ Õ'acũ.

⁶ Moisé, Aarõ Õ'acũ cũ duti'caronojõta queoro weecãrã niwã. ⁷ Na faraõ me'rã ucũcaterore Moisé ochenta cũ'marĩ cũocũ niwĩ. Aarõ pe'e ochenta y tres cũ'marĩ cũocũ niwĩ.

Aarõ cũ tuacju queti ni'i

⁸ Õ'acũ Moisére, Aarõrẽ nicu niwĩ:

⁹ —Faraõ musãrẽ apeyenojõ weeĩ'oduticã, Aarõ cũ ya tuacjũre mii, nucũcãpũ faraõ tiro doquecũudutiya. Cũ tojo weecã, tigu tuacjũ añã dojorosa'a, nicu niwĩ.

¹⁰ Moisé, Aarõ, faraõ tiropũ cũ me'rã ucũrã wa'acãrã niwã. Õ'acũ duti'caronojõta weecãrã niwã. Aarõ cũ tuacjũre faraõ, tojo nicã cũrẽ da'raco'terã põtëorõpũ doquecũucũ niwĩ. Cũ tojo weecãta, tigu tuacjũ añã dojocarõ niwũ.

¹¹ Tojo weecã ï'agũ, faraõ pe'e cũ yarã masĩrĩ masãrẽ, tũ'oña'rĩ masãrẽ pijicũ niwĩ. Na quẽ'rã na masĩsere mejãrõta weecãrã niwã. ¹² Na ye tuasepagure nanũcũ doquecũucãrã niwã. Terapãnũcũ añã dojocarõ niwũ. Aarõ yagũ tuacjũ pe'e masĩrĩ masã, tũ'oña'rĩ masã yepagure ba'ape'ocã'carõ niwũ. ¹³ Tojo wa'amicã, faraõ pe'e Õ'acũrẽ yũ'rũnũ'cãcũ niwĩ. Õ'acũ “Tojo wa'arosa'a” ní'caronojõta ne yũ'titicũ niwĩ.

Õ'acũ dí me'rã bu'iri da're'que ni'i

¹⁴ Moisé, Aarõ faraõ tiropũ wijáaca be'ro Õ'acũ Moisére a'tiro nicu niwĩ:

—Faraõ yũ'titi, ne Israe curuacjãrãrẽ wijacã weetimi. ¹⁵ Ñamiacã ñamicure, cũ diapũ bu'ari cura cũ me'rã ucũrã wa'aya. To dia sumu-topũ co'teapa. Mũ'ũ yagũ tuacjũ añã dojocã wee'cũ me'rã wa'aya. ¹⁶ Topũ faraõrẽ a'tiro niña: “Õ'acũ, hebreo masã wiogu, mũ'urẽ a'tiro nidutigũ yũ'ure o'oami: ‘Yarã masãrẽ yucũ marĩrõ, masã marĩrõpũ yũ'ure e'catipeorã wa'acã, du'uo'oato', niami. Mũ'ũ pe'e ne

'Jau' niwe'e. ¹⁷ Tojo weegu Õ'acũ a'tiro ni-ami: 'Ni'cãrõacã me'rã yu'u wiogu nisere masĩgũsa'a', niami. Yu'u, Moisé, yagu tuacju me'rã acore paapo'ocã, aco dí dojorosa'a. ¹⁸ Wa'i wẽrĩrãsama. Te aco ãrĩse dojorosa'a. Tere yabirã, Egiptocjãrã ne sĩ'rĩsome", Õ'acũ Moisére tojo ni wereduticũ niwĩ faraõrẽ.

¹⁹ Õ'acũ Moisére a'tiro ninemocũ niwĩ:

—Aarõrẽ a'tiro niña: "Nipe'tise maarĩrẽ, o'majã maarĩacãrẽ, tojo nicã ditararire, nipe'tise aco posetisenojõ Egiptopũ nisere mu'u yagu tuacju me'rã s̄oo, wẽjẽtuato. Tojo weecã, aco na yucũ co'ripũ nise, ãtã me'rã wee'queparũpũ nise dí dojorosa'a", nicũ niwĩ.

²⁰ Moisé, Aarõ Õ'acũ duti'caronojõta weecãrã niwã. Aarõ cũ yagu tuacjure diapũ paapo'ocũ niwĩ. Faraõ, cũ docacjãrã ã'orõpũ tojo weecũ niwĩ. Tojo weecã, te aco dí dojocarõ niwũ.

²¹ Wa'i wẽrĩcãrã niwã. Aco ãrĩse tojacaro niwũ. Tojo weerã Egiptocjãrã masã ne te acore s̄rĩticãrã niwã. Nipe'tiro Egipto cjase aco dí dojope'tia wa'acaro niwũ.

²² Tojo wa'amicã, Egiptocjãrã tu'oña'rĩ masã na masise me'rã mejãrõta weecãrã niwã. Faraõ Õ'acũrẽ yu'runu'cã, Õ'acũ cũ ní'caronojõta Moisé, Aarõ na nisere ne tu'oticũ niwĩ. ²³ Faraõ tu'oronojõ o'ogu, majãmitojaa, cũ ya wi'ipũ wa'a wa'acũ niwĩ. ²⁴ Nipe'tirã Egiptocjãrã aco añuse na waatje perire dia sumutopũ se'ecãrã niwã. Dia cjase pe'e ne s̄rĩrĩse mejẽta nicaro niwũ.

Õ'acũ oma me'rã bu'iri da're'que ni'i

25 Õ'acũ diare dí dojocã wéeca be'ro ni'cã semana yu'rũcaro niwũ.

8

1 Titare Õ'acũ Moisére nicu niwĩ:

—Faraõ tiropu wa'a, cũrẽ a'tiro niña: “Õ'acũ a'tiro niami: ‘Yarã masãrẽ du'uo'oya. Na yu'ure ëjõpeorã wa'ato. 2 Mũ'u narẽ du'uwĩrõtĩcãma, oma me'rã nipe'tiro Egiptopure bu'iri da'regutĩ. 3 Diapure oma yu'rũmajãrãsama. Na mũ'u wioгу ni'rĩ wi'ipure sãjããrãsama. Mũ'u cãrĩrĩ tucũpũre, mũ'u cãrĩpesaropũre, mũ'u docacjãrã wiorã ye wi'seripũre, nipe'tirã mũ'u yarã masã nirõpũre sãjããrãsama. Mũ'u pã ũjũase wi'seripũre, tojo nicã pã tuumorẽse co'ripũre sãñarãsama. 4 Na oma mũ'u bu'ipu bu'pupejarãsama. Mũ'u docacjãrã wiorã bu'ipu, mũ'u yarã masã bu'ipu bu'pupejarãsama’ ”, nicu niwĩ.

5 Õ'acũ Moisére werenemocu niwĩ:

—Aarõrẽ cũ yagu tuacju me'rã nipe'tise maarĩrẽ, maarĩacãpũre, ditararipũre síoo, wẽjẽtuato. Cũ tojo weecã, oma tepu ni'cãrã majãa, Egipto di'tapũre mu'mua wa'arãsama.

6 Tere tu'ogu, Aarõ Egipto di'tapũ nise aco bu'ipu cũ tuacjũre síoo, wẽjẽtuocu niwĩ. Cũ tojo weecã, oma pãjãrã nipe'tiro ti di'tapũre tuuse'sa wa'acãrã niwã. 7 Tojo nimicã, tu'oña'rĩ masã, masĩrĩ masã quẽ'rã mejãrõta weecãrã niwã. Egipto di'tapũre oma bajuacã weecãrã niwã. 8 Tere ï'agũ, faraõ Moisére, Aarõrẽ pijidutio'ocu niwĩ. A'tiro nicu niwĩ:

—Musã wiogu Õ'acūrē oma yu'u, tojo nicã yarã masã tiro nirārē pe'ticã weedutiya. Mu'u tojo weecã, mu'u yarã masārē wa'icurārē wējē, Õ'acūrē ũjũamorōpeodutigu du'uo'oguti, nicu niwĩ.

⁹ Moisé faraōrē yu'ticu niwĩ:

—¿De'ro nicã mu'urē, mu'u docacjārã wiorārē, mu'u yarã masārē sērĩbosacã uasari? Yu'u sērĩcã, oma mu'urē, mu'u ya wi'ipure marĩrāsama. Diapũ dia'cũ tojarāsama.

¹⁰ —Ñamiacãta sērĩbaque'oya, nicu niwĩ faraō.

Moisé pe'e cūrē yu'ticu niwĩ:

—Mu'u nírõnojõta wa'arosa'a. Te me'rã ne apĩ Õ'acũ ũsã wiogu weronjõ tutuagu marĩmi nisere masĩgũsa'a. ¹¹ Oma mu'u wiogu nirĩ wi'ipureta pe'tirāsama. Pe'ti, diapũ dia'cũ tojarāsama. Mu'urē, mu'u docacjārã wiorārē, mu'u yarã masārē caribonemosome, nicu niwĩ.

¹² Tu'ajanũ'cõ Moisé, Aarõ faraō ya wi'ipu ní'cārã wijaa wa'acārã niwã. Be'ro Moisé Õ'acūrē “Oma Faraōrē o'ó'cārãre pe'ticã weeya” ni, sērĩcu niwĩ. ¹³ Õ'acũ Moisé cũ sērĩ'caronjõta weecu niwĩ. Oma wi'seripu ní'cārã, wiaropũ ní'cārã, cãpũpu ní'cārã wērĩpe'tia wa'acārã niwã. ¹⁴ Masã na oma wērĩ'cārãrē see-neocũucārã niwã. Nipe'tiropũ ña'arõ ũrĩcaro niwũ. ¹⁵ Oma pe'ticã ĩ'amigũ, faraō na marĩcã ĩ'agũ, Õ'acūrē yu'rũnu'cãgũ, Moisé, Aarõ na ucũsere ne tu'osĩ'rĩticu niwĩ. Õ'acũ cũ ní'caronjõta wa'acaro niwũ.

Õ'acũ moarã dími'rĩrãcã me'rã bu'iri da're'que ni'i

¹⁶ Õ'acũ Moisére nicu niwĩ:

—Aarõrẽ cũ yagũ tuacjure sïoo, nucũcãpũ di'tamarãrĩ nisere paacũudutiya. Tojo weecã, nipe'tiro Egiptopũre moarã dími'rĩrãcã pãjãrã bajuarãsama, nicu niwĩ.

¹⁷ Cũ duti'caronojõta weecãrã niwã. Aarõ cũ tuacjure sïoo, nucũcãpũ paacũucu niwĩ. Cũ tojo weecãta, nipe'tise di'tamarãrĩ Egiptopũre moarã dími'rĩrãcã pãjãrã dojocãrã niwã. Na masãrẽ, wa'icũrãrẽ nu'rĩcãrã niwã. ¹⁸ Masĩrĩ masã, tũ'oña'rĩ masã quẽ'rã na wee'omasĩse me'rã moarã dími'rĩrãcã pãjãrãrẽ bajurẽsĩ'rĩcãrã nimiwã. Põtẽoticãrã niwã. Na moarã dími'rĩrãcã masãrẽ, wa'icũrãrẽ nu'rĩcãrã niwã.

¹⁹ Na tojo wee põtẽotirã, faraõrẽ nicãrã niwã:

—A'te Õ'acũ cũ tutuaro me'rã weese ni'i, nicãrã niwã.

Tojo wa'amicã, faraõ pe'e Õ'acũrẽ yũ'rũnũ'cãgũ, na ucũsere ne tũ'oticu niwĩ. Õ'acũ cũ ní'caronojõta weecu niwĩ.

Õ'acũ nurũrũa me'rã bu'iri da're'que ni'i

²⁰ Be'ro Õ'acũ Moisére nicu niwĩ:

—Faraõ ñamiacã ñamicure diapũ bu'agusami. Tojo weerã mũsã maata wã'cã, cũrẽ a'tiro nirã wa'apa: “Õ'acũ a'tiro niami: ‘Yarã masãrẽ yũ'ure e'catipeorã wa'acã du'uo'oya. ²¹ Mũ'u narẽ du'uo'oticãma, mũ'ũrẽ, mũ'ũ docacjãrã wiorãrẽ, mũ'ũ yarã masãrẽ, mũsã ye wi'seripũre nurũrũarẽ o'óguti. Egiptocjãrã ye wi'seripũ nurũrũa mu'mua wa'arãsama. Mejãrõta

nucũcãpũ quẽ'rãrẽ mu'murãsama. ²² Tojo wa'ari curare Gosén di'ta pe'ema, yarã masã na nirõrẽ ne ni'cũ nurũrũ marĩgũsami. Mu'u faraõ, te me'rã yu'u Ô'acũ, a'ti di'tapũ nisere masĩgũsa'a. ²³ A'tiro weecã, yarã masãrẽ, mu'u yarã me'rã ducawaasere masĩgũsa'a. A'te yu'u tojo nise ñamiacãta tojo wa'arosa'a', niami Ô'acũ", ni werecũ niwĩ Moisé.

²⁴ Cũ ní'caronojõta wa'acaro niwũ. Faraõ ya wi'ipũre, tojo nicã cũ docacjãrã wiorã ye wi'seripũre nurũrũa pãjãrã waro añurõ na'itĩ'arõ tuusãjãacãrã niwã. Nipe'tiro Egiptocjãrã na nirõpũre tojo wa'acaro niwũ. Na nurũrũa pãjãrã niyu'rũarã, ti di'tare añurõ mu'muyũ'rũa, dojorẽbutiacãrã niwã.

²⁵ Tojo wa'acã, faraõ Moisére, Aarõrẽ pijidutio'ocũ niwĩ. A'tiro nicũ niwĩ:

—Ô'acũrẽ wa'icũrãrẽ wẽjẽ, ãjũamorõpeorã wa'aya. Mejõ a'ti di'tapũre wijaticã'ña.

²⁶ Moisé cãrẽ yu'ticũ niwĩ:

—Ne queoro nitirocoro. Æsã wiogu Ô'acũrẽ wa'icũrãrẽ wẽjẽ ãjũamorõpeorã, Egiptocjãrã pe'ema na wa'icũrã na ëjõpeorã wiori nima. Tojo weerã na Egiptocjãrã ãsã wa'icũrã na ëjõpeorãrẽ ãjũamorõpeocã ã'arã, ãsãrẽ ãtãperi me'rã doquewẽjẽbosama. ²⁷ Æsã ã'tia nũmũ wa'aro, yucũ marĩrõ, masã marĩrõpũ wa'arãsa'a. Topũ Ô'acũ ãsã wiogũre cũ duti'caronojõta wa'icũrãrẽ wẽjẽ, ãjũamorõpeorãsa'a, nicũ niwĩ.

²⁸ Tere tu'ogu, faraõ nicũ niwĩ:

—To pūrīcārē masā marīrōpū wa'aya. Topū masā wioḡū Õ'acūrē wa'icūrārē wējē, ũjũamorōpeoya. Yoaropū waro wa'aticā'ña. Yū'u quē'rārē sērībosapa, nicū niwī.

²⁹ Moisé cūrē yū'ticū niwī:

—Maata a'to ní'cū wijaaguta, Õ'acū yū'u wioḡure sērīḡūti. Ñamiacāta nurūrūa mu'u tiropure, mu'u docacjārā wiorā tiropure, mu'u yarā masā tiropure marīrāsama. Mu'u “A'tiro weegūti” ni weecā, tojo nicā Israe curuacjārārē, Õ'acū ũsā wioḡure wa'icūrārē wējē ũjũamorōpeodutigū du'uo'ocā, tojo wa'arosa'a, nicū niwī Moisé.

³⁰ Moisé faraō ya wi'ipū ní'cū cū wijáaca be'roacāta Õ'acūrē sērīcū niwī. ³¹ Õ'acū Moisé cū sērī'caronojōta weecū niwī. Nurūrūa faraō tiropū, cū docacjārā wiorā tiropū, cū yarā masā tiropū ní'cārā wijaape'tia wa'acārā niwā. ³² Na pe'ticā ĩ'amigū, faraō Õ'acūrē yū'rūnū'cāḡū, Israe curuacjārārē du'uo'oticū niwī tja.

9

Õ'acū wa'icūrā ecarārē bu'iri da'reḡū wērīcā wee'que nī'i

¹ Õ'acū Moisére a'tiro nicū niwī:

—Faraō tiropū wa'a, a'tiro niña: “Õ'acū, hebreo masā wioḡū, a'tiro niami: ‘Yarā masārē yū'ure e'catipeorā wa'acā du'uo'oya. ² Mu'u du'uo'oronojō o'ogū, narē du'uticā, ³ Õ'acū cū tutuasere ĩ'ogū, mu'u yarā wa'icūrā cāpūpū nirārē bu'iri da'reḡusami. Narē duti pūrīse waro wā'cārōsa'a. Cabayua, burroa, cameyoa, wecua,

oveja wērīrāsama. ⁴ Ō'acū Egiptocjārā yarā wa'icūrārē wērīcā weegusami. Israe curuacjārā yarā pe'ea ne ni'cū wērīsome' ", nicu niwī.

⁵ Ō'acū cū bu'iri da'reatji numurē cūtojacu niwī. A'tiro niami:

—Ŋamiacā tere tojo weeguti, niami.

⁶ Ape numu cū tojo ni'quere weecu niwī. Nipe'tirā wa'icūrā Egiptocjārā yarā wērīpe'tia wa'acārā niwā. Israe curuacjārā yarā pe'e ne ni'cū wērīticu niwī. ⁷ Faraō Israe curuacjārā yarā wa'icūrārē ī'adutigū o'ócū niwī. Na yarā ne ni'cū wa'icū wērīticu niwī. Tojo wa'acā ī'amigū, Ō'acūrē yu'rūnu'cāgū, Israe curuacjārārē ne du'uo'oticu niwī.

Ō'acū bipisepa me'rā bu'iri da're'que ni'i

⁸ Ō'acū Egiptocjārā yarā wa'icūrārē bu'iri da'rēca be'ro Moisére, Aarōrē nicu niwī:

—Pā na ūjūarō cjase nujārē ni'cā omocā ejat- uaro ōrēmīña. Moisé faraō ī'orō ū'muarōpu tere doquestemorōato. ⁹ Te nujā añuse marārī tojarosa'a. Nipe'tiro Egipto di'tapure se'sa wa'arosa'a. Se'sa, masārē, wa'icūrārē bipisepa wa'acā weerosa'a, nicu niwī Ō'acū.

¹⁰ Tojo weerā Moisé, Aarō pā ūjūarō cjase nujārē mii, faraō tiropu cū me'rā ucūrā wa'acārā niwā. Topu Moisé te nujārē doquestemorōcu niwī. Cū tojo weecā, masārē, wa'icūrārē na upu nipe'tiropu bipisepa wa'acaro niwā.

¹¹ Egiptocjārā masārī masā, tū'oña'rī masā quē'rā āpērā weronojōta bipisepa wa'ano'cārā niwā. Tojo weerā Moisére ne pōtēoticārā niwā. ¹² Ō'acūta faraōrē Moisére, Aarōrē

yu'rũnu'cãcã weecu niwĩ. Tojo weegu Õ'acũ Moisére ní'caronojõta Moisé, Aarõ na ucũsere ne yu'titicu niwĩ.

Õ'acũ yũsuase aco peri bu'a'que peri paca me'rã bu'iri da're'que ni'i

¹³ Be'ro Õ'acũ Moisére nicu niwĩ:

—Ñamiacã ñamicure wã'cã, faraõrẽ a'tiro nigũ wa'aya: “Õ'acũ, hebreo masã wiogu, a'tiro niami: ‘Yarã masãrẽ yu'ure e'catipeorã wa'acã du'uo'oya. ¹⁴ Ni'cãrõacãma mu'urẽ, mu'u docacjãrã wiorãrẽ, mu'u yarã masãrẽ uputu waro bu'iri da'reguti. Te me'rã mu'u masĩgũsa'a ne apĩ a'ti di'tapure yu'u weronojõ nigũ marĩmi. ¹⁵ Yu'u tutuasere i'ogũ, ni'cãti me'rãta mu'urẽ, mu'u yarã masãrẽ bu'iri da're, wẽjẽpe'otojabopã. A'ti di'tapu nimi'cãrã bajudutipe'tiatojabopã. ¹⁶ Mu'urẽ yu'u tutuasere i'ato nigũ, wẽjẽtiwu. Tojo nicã masã nipe'tise di'tacjãrã yu'ure masĩato nigũ, tojo weewu. ¹⁷ Tojo weemicã, mu'u pe'e yarã masãrẽ cã'mota'agu, ne du'uo'owe'e. ¹⁸ Mu'urẽ a'tiro weeguti. Ñamiacã a'ti orata yũsuase aco peri bu'a'que peri paca burucã weeguti. Ne ni'cãti Egítopure tojo wa'ati'quere wa'acã weeguti. ¹⁹ Tojo weegu mu'u yarã wa'icũrãrẽ mejẽcã wa'ari nigũ, añurõ nũrõña. Tojo nicã, nipe'tise mu'u cãpũpu cũosere nũrõpe'oya. Te yũsuase aco peri bu'a'que peri paca burupejaro, masãrẽ, wa'icũrãrẽ wi'i po'peapu nitirãrẽ wẽjẽpe'orosa'a,” nicu niwĩ Õ'acũ.

20 Ni'cārērã faraõ docacjārã wiorã tere tũ'oyurã, uicārã niwã. Tojo weerã narẽ da'rawã'ñaco'terārẽ, wa'icūrārẽ wi'i po'peapũ cũucārã niwã. 21 Āpērã pe'e tere wiopesase me'rã tũ'oticārã niwã. Tojo weerã narẽ da'rawã'ñaco'terārẽ, wa'icūrārẽ cãpũpũ cũucārã niwã.

22 Be'ro Ō'acũ Moisére nicũ niwĩ:

—Mũ'ũ ya omocārẽ Ʃ'mũarõpũ sĩomorõña. Mũ'ũ tojo weecã, nipe'tiro Egiptopũre yũsuase aco peri bũ'a'que peri paca bũrũrosa'a. Te peri masārẽ, wa'icūrārẽ, yucũpagũre, cãpũpũ ote'quere nipe'tiro Egiptopũ nisere bũrũpejarosa'a, nicũ niwĩ.

23 Moisé cũ ya omocārẽ Ʃ'mũarõpũ sĩomorõcũ niwĩ. Cũ tojo weecã, Ō'acũ bũpo paase, ya'base o'ócũ niwĩ. Tojo nicã yũsuase aco peri bũ'a'que peri paca di'tapũre bũrũcã weecũ niwĩ. Nipe'tiro Egiptopũre te peri bũrũ, tuuse'sanũ'cãcaro niwũ. 24 Bũpo ya'ba, yũsuase aco peri bũ'a'que peri paca ne tojanũ'cãrõ marĩrõ bũrũnu'cũcaro niwũ. Egiptopũre ne ni'cãti tocã'rõ tutuaro bũrũticaro niwũ. 25 Te peri paca nipe'tiro Egiptopũre topũ nisere mũtõdijocã'caro niwũ. Masārẽ, wa'icūrārẽ, yucũpagũre, otesere tojo weecaro niwũ. Tojo nicã, topũ nise nipe'tise yucũpagũre doquewi'redijocã'caro niwũ. 26 Tojo wa'amicã, Gosén di'ta pe'ema Israe curuacjārã tĩrore ne ni'cã pe bũrũticaro niwũ.

27 Tojo wa'acã ĩ'agũ, faraõ Moisére, Aarõrẽ pijidutio'ocũ niwĩ. Narẽ a'tiro nicũ niwĩ:

—Yu'u ña'arõ weepã. Yu'uta bu'iriti'i. Tojo nicã yu'amasã quẽ'rã bu'iritima. Õ'acũ pũrĩcã bu'iri moomi. ²⁸ Uputu waro bupo paase, yusuase aco peri bu'a'que peri paca burusere tu'oña'toja'a. Põtẽotisa'a. Tojo weegu musãrẽ du'uwĩrõgũti majã. Musã Õ'acũrẽ ùsã ye cjasere sẽribosaya. Yu'u musãrẽ du'uo'oguti, nicu niwĩ faraõ.

²⁹ Moisé cãrẽ yu'ticu niwĩ:

—Maata a'ti macãpũre wijagu, Õ'acũrẽ sẽrĩ ñubuegu, ya omocãrẽ sĩomorõgũti. Tojo weecã, aco bu'a'que peri paca burunemosome. Bupo paanemosome. Te me'rã nipe'tiro a'ti nucũcã “Õ'acũ ye ni'i” nisere masĩrãsa'a. ³⁰ Yu'u pe'e mũ'u weesetisere añurõ masĩ'i. Mũ'u, tojo nicã mũ'u docacjãrã wiorã, Õ'acũ yu'u wiogure ne wiopesase me'rã tu'oña'we'e, nicu niwĩ Moisé.

³¹ Cebada pupiropu weecaro nimiwũ. Lino pe'e o'oro weecaro nimiwũ. Tojo weero na ote'quere añurõ doquemutõcã'caro niwũ.

³² Trigo, centenoa pũrĩcã be'ropu pupisa'a. Tojo weero tea mejẽcã wa'aticaro niwũ.

³³ Moisé faraõ tiropu ní'cu ti macãpu wijagu, cã ye omocãrĩrẽ sĩomorõ, Õ'acũrẽ sẽrĩcu niwĩ. Cũ tojo weeri curata maata aco bu'a'que peri paca burudu'ucaro niwũ. Tojo nicã acoro pejadu'ucaro niwũ. Bupo quẽ'rã paadu'ucu niwĩ. ³⁴ Tojo wa'acã ñ'amigũ, faraõ Õ'acũrẽ yu'rũnu'cãcu niwĩ. Cũ docacjãrã wiorã quẽ'rã mejãrõta yu'rũnu'cãrã niwã. ³⁵ Õ'acũ Moisé me'rã toduporopu ní'caronojõta faraõ Israe curuacjãrãrẽ ne du'uo'oticu niwĩ.

10

Õ'acũ mæ'mærwĩ'ia me'rã bu'iri da're'que ni'i

¹ Õ'acũ Moisére nicu niwĩ:

—Faraõ me'rã ucũgũ wa'aya. Yu'uta cũrẽ, tojo nicã cũ docacjãrã wiorãrẽ mæ'urẽ yu'rũnu'cãcã weeparu. Narẽ yu'u tutuase, ĩ'a ucũasenojõrẽ weeĩ'ogũti nígũ, tojo weeparu. ² Tojo nicã, mæ'u põ'rãrẽ, mæ'u pãrãmerãrẽ yu'u Egiptocjãrãrẽ bu'iri da're'quere, ĩ'a ucũase weeĩ'o'quere were-turiato nígũ, tojo weeparu. Tojo weerã “Yu'u Õ'acũ, mæsã wiogu ni'i” nisere masĩrãsa'a, nicu niwĩ Õ'acũ.

³ Cũ tojo níca be'ro Moisé, Aarõ faraõ me'rã ucũrã wa'acãrã niwã:

—Õ'acũ, hebreo masã wiogu mæ'urẽ a'tiro nidutiami: “Yu'u weesere ĩ'amigũ, yu'u dutiro ne weewe'e. Yarã masãrẽ yu'ure e'catipeorã wa'acã du'uo'oya. ⁴ Mæ'u du'uo'oticãma, ñamiacãta mæ'mærwĩ'ia a'ti di'tare a'ticã weegũti. ⁵ Tojo weerã mæ'mærwĩ'ia pãjãrã niyucã, di'ta ne bajusome. Aco bu'a'que peri paca buru, doquewẽjẽ du'a'quere ba'arãsama. Tojo nicã cãpũpu yucupagu nise pũrĩrẽ ba'ape'ocã'rãsama. ⁶ Mæ'u ya wi'ire, mæ'u docacjãrã wiorã ye wi'serire, nipe'tirã Egiptocjãrã ye wi'serire mu'mua wa'arãsama. Mæ'u ñecũsumua, mæ'u pacũsumua na ninu'cãcaterore ĩ'ati'quere, téé ni'cãrõacãpu quẽ'rãrẽ mæsã ĩ'ati'quere ĩ'arãsa'a”, nicu niwĩ.

Tojo nitojaguta, Moisé majãminu'cã, faraõ ya wi'ire wijaa wa'acu niwĩ.

7 Tere tu'orã, faraõ docacjãrã wiorã cûrẽ a'tiro nicãrã niwã:

—¿De'ro nicãpũ marĩrẽ ã'rĩ ña'arõ weedu'ugusari? Ô'acũ na wiogũre e'catipeorã wa'acã, narẽ du'uo'ocã'ña. Cũ marĩ ya di'tare dojorẽpe'otojami. ¿Mũ'ũ tere ĩ'aweti? nicãrã niwã.

8 Faraõ Moisére, Aarõrẽ pijiduticũ niwĩ. Narẽ a'tiro nicũ niwĩ:

—Ô'acũ, musã wiogũre e'catipeorã wa'aya. Wereya. ¿Noa wa'arãsari musã me'rã?

9 Moisé yũ'ticũ niwĩ:

—Ësãpũma Ô'acũ ya bosenuũ pajiri bosenuũ nirõ wee'e. Tojo weerã wĩ'marã, ma'mapjia, bũcũrã ũsã me'rã wa'arãsama. Tojo nicã ũsã yarã ovejare, wecũare miarãsa'a.

10 Faraõ cûrẽ yũ'ticũ niwĩ:

—Yũ'ũre musã nũmosãnumia, wĩ'marã me'rã du'uo'ogusami, ni wãcũmisa'a. Yũ'ũ narẽ ne du'uo'osome. Yũ'ũ ĩ'acã pe'ema, musã ña'arõ wãcũsere masĩno'o. ¹¹ Niwe'e. Musã ũaro weesome. Diacjũta Ô'acũrẽ e'catipeosĩ'rĩrã, ũmũa dia'cũ wa'aya, nicũ niwĩ faraõ.

Tojo nitoja, faraõ Moisére, Aarõrẽ cũ tiro nirãrẽ cõ'awĩrõduticũ niwĩ.

12 Be'ro Ô'acũ Moisére nicũ niwĩ:

—Mũ'mũrĩwi'ia bajuato nígũ, Egipto di'tare mũ'ũ omocãrẽ sĩoo, wẽjẽtuoya. Mũ'ũ tojo weecã, nipe'tiropũ se'sa wa'arãsama. Nipe'tise yũsuase aco peri bũ'a'que peri paca bũrũ, doquewẽjẽ dũ'a'quere ba'ape'ocã'rãsama, nicũ niwĩ.

13 Moisé Egiptopure cũ tuacjure s̄oo, wējētuoꝝ niwī. Ō'acũ ɯmꝝco, ñami wī'rōrō mujīpũ mɯjātiro pe'e me'rā wēeona'ia, wēeobo'reacã weecũ niwī. Ape nɯmɯ bo'reacã wī'rōrō wēeose me'rāta mɯ'murīwi'ia a'ticārã niwã. ¹⁴ Na ti di'tare nipe'tiropɯ tuuse'sanɯ'cã wa'acārã niwã. Todɯporopɯ ne ni'cãti ticurã pājārã mɯ'murīwi'ia marīcārã niwã. Be'ropɯ quē'rārē ĩ'ano'ña marīrāsama majã. ¹⁵ Pājārã niyucã, di'ta ne bajuticaró niwũ. Cãpũpɯ na ote'que dũca, tojo nicã yucudũca aco bu'a'que peri burũ, doquewējē dũ'a'quere nipe'tiro Egiptopure ba'ape'ocã'cārã niwã.

¹⁶ Tojo wa'acã ĩ'agũ, faraõ sojaro me'rã Moisére, Aarõrē pijidutiĵagũ, a'tiro nicũ niwī:

—Ō'acũ mɯsã wiogure, tojo nicã mɯsārē ña'arō weeasũ. ¹⁷ Ni'cārõacã waroma yũ'ũ ña'arō wee'quere acobojoya. Ō'acũrē yũ'ure sēribosaya ã'rã mɯ'murīwi'ia ña'arō weerārē cõ'abosacã, nicũ niwī faraõ.

¹⁸ Moisé ti wi'ipɯ ní'cu wijaa, faraõ sēřiduti'caronojõ Ō'acũrē sēřibosacũ niwī. ¹⁹ Tojo weegũ Ō'acũ wī'rō mujīpũ mɯjātiro pe'e a'ti'quere mujīpũ sājārō pe'e dũcayucũ niwī. Te wī'rō tutuaro me'rã mɯ'murīwi'iare Maa Sõ'arī maapɯ wēequeñocã weecũ niwī. Tojo weecã, Egiptopure ne mɯ'murīwi'ia dũ'saticārã niwã. ²⁰ Ō'acũ pe'e faraõrē Moisére yũ'rũnũ'cãcã weecũ niwī. Tojo weegũ faraõ Israe curuacjārārē du'uo'oticũ niwī.

Ō'acũ na'itĩ'ase me'rã bu'iri da're'que ni'i

21 Õ'acũ mu'murĩwi'ia me'rã bu'iri da'reca be'ro Õ'acũ Moisére nicu niwĩ:

—Nipe'tiro Egiptopure na'itĩ'ato nígũ, u'muarõ pe'e mu'u ya omocãrẽ sïomorõña. Uputu na'itĩ'arõ waro wa'ato, nicu niwĩ.

22 Moisé cũ ya omocãrẽ sïomorõca be'ro, i'tia namu Egiptopure uputu na'itĩ'acaro niwũ.

23 Tojo wa'ari curare ne ni'cũ Egiptopu nirã a'merĩ ĩ'ati, ne aperopu wa'amasĩticãrã niwã. Tojo wa'amicã, Israe curuacjãrã ye wi'seri pe'ea bo'reyu nicaro niwũ.

24 Tojo weegu faraõ Moisére pijiduti, a'tiro nicu niwĩ:

—Õ'acũ musã wiogure e'catipeorã wa'aya. Musã namosãnumiarẽ, musã põ'rãrẽ miaña. Musã yarã oveja, wecu pe'ema a'to cũña, nicu niwĩ.

25 Moisé pe'e a'tiro yu'ticu niwĩ:

—Niwe'e. Uã yarã wa'icurãrẽ du'uo'oya. Náta Õ'acũ uã wiogure e'catipeorã wẽjẽ, ãjũamorõpeojã nima. 26 Tojo weerã uã yarã wa'icurãrẽ miape'ocã'rãsa'a. Ne ni'cũrẽ cũusĩ'rĩtisa'a. Uã Õ'acũrẽ ãjũamorõpeojãrẽ beserãtirã uarãsa'a. Topu ejarã, uã Õ'acũrẽ ãjũamorõpeojãrẽ ñamarãnojõrẽ uarã uabosa'a, masĩtisa'a, nicu niwĩ.

27 Õ'acũ pe'e faraõrẽ cũrẽ yu'rũnu'cãcã weecu niwĩ. Tojo weegu faraõ Israe curuacjãrãrẽ du'uo'oticu niwĩ. 28 Apeyema faraõ Moisére a'tiro nicu niwĩ:

—Wa'aya a'tore. Ne apaturi yu'u tiro a'titicã'ña. Apaturi yu'u tiro a'tigu, boa wa'agusa'a.

29 Cũ tojo nicã tu'ogu, Moisé faraõrẽ yu'ticu niwĩ:

—Añurõ wéégũ, tojo ni'i. Apaturi mu'urẽ ñ'anemosome, nicũ niwĩ Moisé.

11

Õ'acũ masã ma'misũmũa wẽrĩse me'rã bu'iri da're'que ni'i

¹ Õ'acũ Moisére nicũ niwĩ:

—Ni'cãti faraõrẽ, tojo nicã Egiptocjãrã masãrẽ bu'iri da'retũogutigu wee'e majã. A'te be'ro faraõ masãrẽ du'uo'ogusami, du'uo'ogu pe'e. Mejõ nipe'tise masã ye me'rã cõ'awĩrõbutiagusami. ² Ni'cãrõacãrẽ Israe curuacjãrã mũmarẽ, numiarẽ Egiptocjãrã na pu'to nirãrẽ uru, plata me'rã wee'quere sãrĩdutiya, nicũ niwĩ.

³ Õ'acũ Egiptocjãrãrẽ Israe curuacjãrãrẽ ñ'a, e'caticã weecu niwĩ. Apeyema tja faraõ docacjãrã wiorã, tojo nicã ti di'tacjãrã Moisére wiopesase me'rã ñ'acãrã niwã.

⁴ Moisé faraõrẽ nicũ niwĩ:

—A'tiro niami Õ'acũ: “Ñami deco nicã nipe'tiro Egiptopũre sijagusa'a. ⁵ Yu'ũ to sijari curare nipe'tirã Egiptocjãrã põ'rã masã ma'misũmũa faraõ macũ cũrẽ wiogu sãjãducayuacju me'rã, téé cũrẽ da'raco'tego trigo ãrũagõ macũ, tojo nicã wa'icũrã bajuamũ'tã'cãrã wẽrĩrãsama. ⁶ Tojo wa'acã, nipe'tiro Egiptopũre caricũ utirãsama. Todũporopũ ne ni'cãti tocã'rõ utitiwã. Be'ropũ quẽ'rãrẽ ne apaturi tocã'rõ utisome majã”, niami. ⁷ Israe curuacjãrã wa'tero pe'ema ne ni'cũ masũrẽ, ne ni'cũ wa'icũre

diayi tu'tisome. Tojo weese me'rã müsã Õ'acũ Egiptocjãrãrẽ, Israe curuacjãrãrẽ ducawaasere masĩrãsa'a. ⁸ Be'ro nipe'tirã mu'u doca wiorã nirã yu'u tiro a'ti, ejaque'atjãrã, “Wa'agusa'a nipe'tirã Israe curuacjãrã me'rã”, nirãsama. Na yu'ure tojo niticãma, yu'u wa'asome, nicu niwĩ Moisé.

Tojo nitoja, Moisé uase me'rã faraõ ya wi'ire wijaa wa'acũ niwĩ. ⁹ Be'ro Õ'acũ Moisére nicu niwĩ:

—Faraõ müsã sãrĩsere yu'tisome. Cũ o'óticãma, yu'u tutuasere weeĩ'onemono'rõsa'a Egipto di'tapure, nicu niwĩ Õ'acũ.

¹⁰ Moisé, Aarõ me'rã Õ'acũ ní'caronojõta faraõrẽ peje weeĩ'onemocãrã niwã. Õ'acũ pe'e faraõrẽ narẽ yu'rũnu'cãcã weecũ niwĩ. Tojo weegũ faraõ Israe curuacjãrãrẽ du'uo'oticũ niwĩ.

12

Israe curuacjãrã Egiptopure na wija'que ni'i

¹ Õ'acũ Moisére, Aarõrẽ Egiptopũ nirãrẽ a'tiro ni werecũ niwĩ:

² “A'ti mujĩpũ müsãrẽ mejõ nirĩ mujĩpũ mejõta nirõsa'a. A'ti cã'marẽ ne ninũ'cãrĩ mujĩpũ nirõsa'a. ³ Nipe'tirã Israe curuacjãrãrẽ a'tiro ni wereya: ‘A'ti mujĩpũ diez nirĩ nũmu nicã, ni'cã wi'icjãrã ni'cũ oveja wĩ'magũrẽ o cabracãrẽ ñe'e cũoyuya. ⁴ Ni'cã wi'icjãrã pejetirã nicã “Cũ wa'icure ba'ape'otibosa'a” nĩrã, a'tiro weerãsa'a. Mũsã ya wĩ'i pu'to nirĩ wi'icjãrãrẽ pijio, su'ori ba'arãsa'a. Mũsã ba'aro ejatuario “Ticũrã masã nima” ni, eti ba'arãsa'a.

5 Cũ wa'icũ ni'cã cũ'ma cwoꝑũ, ʉmũ ne duti moogũ, cãmi marĩgũ niato. Cũ oveja wĩ'magũ o cabracã niato. 6 Cũ wa'icũre ñe'e, cwoyuya. Téé a'ti mujĩpũ catorce nirĩ nũmũpũ cwoťuorãsa'a. Mũsã nipe'tirã Israe curuacjãrã, ni'cã wi'icjãrã ñamica'a na'ique'ari cura wa'icũre wẽjẽrãsa'a. 7 Be'ro te díre mĩ, mũsã wa'icũre ba'ari wi'i sope sumutorire wa'rerãsa'a. 8 Ñamipũ te pecame'epũ pũo'que di'ire, tá sũ'ese me'rã morẽ'quere ba'arãsa'a. Tojo nicã pã bucuase me'rã morẽti'quere ba'arãsa'a. 9 Ne cã'rõ catise di'ire, ne do'a'que di'ire ba'aticã'ña. Wa'icũ cũ dũpoa, cũ dũ'pocãrĩ, cũ ʉ'tamisĩ nipe'tise me'rã pecame'epũ pũono'ato. 10 Tere ape nũmũpũ ba'arãti nĩrã, ne dũ'aticã'ña. Dũ'sacãma, mejõ ʉjũape'ocã'ña. 11 Su'ti, sapatu sãña, mũsã tuacjũre cwo, sojaro me'rã ba'arãsa'a. Yũ'u Ō'acũ Egiptopũre yũ'ruasere wãcũrĩ nũmũ ni'i. 12 Ti ñamita yũ'u nipe'tiro Egiptopũre yũ'ruagũsa'a. Tojo yũ'ruagũ, nipe'tirã Egiptocjãrã masã ma'misũmũarẽ wẽjẽgũsa'a. Tojo nicã na yarã ecarã ʉmũa bajuamũ'tã'cãrãrẽ wẽjẽgũsa'a. Nipe'tirã Egiptocjãrã ẽjõpeorãnojõrẽ bu'iri da'reguti. Yũ'u Ō'acũ, mũsã wiogũ weretojapũ.

13 " 'Mũsã dí wa're'que wi'serire ĩ'agũ, "Israe curuacjãrã te wi'seripũ nima", ni masĩgũsa'a. Tojo weegũ Egiptocjãrãrẽ wẽjẽgũ, te díre ĩ'agũ, diacjũ yũ'rua wa'agũsa'a. Ne ni'cũ mũsã wẽrĩsome. 14 A'ti nũmũrẽ mũsã wãcũsiruturãsa'a. Tere wãcũrã, ni'cã bosenuũmũ yũ'u Ō'acũrẽ weepeorãsa'a. Mũsã ti

bosenumurẽ weeporã, tojo weenu'cũcã'rãsa'a. Cũ'marĩnucũ musã, musã be'rocjãrã quẽ'rã ti bosenumurẽ weenu'cũcã'rãsama. A'te dutisere musãrẽ cũu'u. ¹⁵ Siete numurĩ pã bũcũase me'rã morẽti'quere ba'arãsa'a. Bosenumũ nũ'cãrĩ numũ me'rã musã ye wi'seripũre pã bũcũacã weesere ne cõtoticã'ña. No'o te siete numurĩrẽ pã bũcũase me'rã morẽ'quere ba'arãnojõ Israe curuacjãrã me'rã nimi'cãrã cõ'awĩrõno'rãsama. ¹⁶ Bosenumũ nũ'cãrĩ numũ musã nerẽ, yũ'ure e'catipeori numũ nirõsa'a. Yapatiri numũ quẽ'rãrẽ nerẽ, yũ'ure e'catipeori numũ nirõsa'a. Te numurĩrẽ ne da'raticã'ña. Ba'ase dia'cũrẽ do'acã, añurõsa'a. ¹⁷ Pã bũcũase me'rã morẽti'quere ba'ari bosenumurẽta musãrẽ nipe'tirã Egiptopũ ní'cãrãrẽ miiwijagũsa'a. Tojo weerã musã ti numurẽ bosenumũ weeporãsa'a. Cũ'marĩnucũ musã, musã be'rocjãrã quẽ'rã ti bosenumurẽ tojo weenu'cũcã'rãsa'a. Musãrẽ te dutisere cũu'u. ¹⁸ Nimũ'tãrĩ mujĩpũ pã bũcũase me'rã morẽti'quere ba'arãsa'a. Catorce nirĩ numũ ñamica'a me'rã ba'anũ'cã, téé veintiuno nirĩ numũ ti mujĩpũrẽta ñamica'apũ ba'atũorãsa'a. ¹⁹ Musã ye wi'seripũre siete numurĩ ne pã bũcũase me'rã morẽ'que marĩato. No'o ni'cũ pã bũcũase me'rã morẽ'quere ba'agũnojõ, Israe curuacjũ waro, o ape macãcũjũ Israe curuacjãrã me'rã nisetigũnojõ quẽ'rã cõ'awĩrõno'gũsami. ²⁰ Tere wãcũrã, musã pã bũcũase me'rã morẽ'quere ba'aticã'ña. Musã no'o nirõ ti bosenumũ nicã, pã bũcũase me'rã morẽ'que marĩrõ ba'aya'", ni werecu niwĩ Õ'acũ.

21 Be'ro Moisé nipe'tirā Israe curuacjārā wiorārē pijidutio'ocu niwī. A'tiro nicu niwī: “Wa'aya. Wa'a, oveja wī'magūrē o cabracārē ñe'e, musā ya wi'icjārārē ecarātirā miitia. Miiti, Ō'acū Egiptopure yu'ruari numūrē ba'acjure wējēña. 22 Díre ni'cā pajopu cūña. Be'ro hisopo wāmetiri siti cja dupu mii, te díre yosoya. Be'ro sope nipe'tiro sumutorire wa'reya. Bo'reati duporo ne ni'cū musā ye wi'seripu ní'cārā wijaaticā'ña. Toputa tojacā'ña. 23 Ō'acū Egiptocjārā masā ma'misumuarē wējēgū wa'agu, wi'serire yu'ruagu, sope sumutorire dí wa're'quere í'agū, ti wi'ire diacjū yu'ruagusami. Tojo weegu Ō'acū cūrē wereco'tegu masārē wējēgūrē musā ye wi'serire sājācā cā'mota'agusami. 24 A'te dutise cū'quere musā, musā pārāmerā nituriarā wiopesase me'rā cuonu'cūrāsa'a. Musā be'rocjārā quē'rārē a'te dutise ninu'cūcā'rōsa'a. 25 Ō'acū cū ní'caronjōta cū musārē 'O'oguti' nica di'tapure sājāca be'ro a'ti bosenumūrē weenu'cūrāsa'a. 26 Musā pō'rā musārē '¿A'ti bosenumu de'ro nisī'rīrō weeti?' ni sērītiña'cā, 27 musā a'tiro yu'tiya: 'Ō'acūrē ējōpeorā, ā'rīnojō ovejare a'ti bosenumunojōrē wējēno'o. Ō'acū Egiptocjārā masā ma'misumuarē wējēcaterore cū Israe curuacjārā ye wi'seri pe'ere diacjū yu'ruacu niwī. A'tiro wéegu, marī acawererā Israe curuacjārārē yu'ruocu niwī, ni wereya”, nicu niwī Moisé.

Tere tu'orā, Israe curuacjārā Ō'acūrē
e'catipeorā, paamu'rīque'acārā niwā.

28 Be'ro nipe'tise Õ'acũ Moisére, Aarõrẽ weeduti'caronojõta weecãrã niwã.

Egiptocjãrã masã ma'misumua na wẽrĩ'que ni'i

29 Ñami deco nicã, Õ'acũ nipe'tirã Egiptocjãrã masã ma'misumuarẽ wẽjẽcũ niwĩ. Faraõ ti di'ta wiogu macũ masã ma'mi me'rã wẽjẽnu'cã, téé bu'iri da'reri wi'ipũ dujirã põ'rã masã ma'misumuarẽ wẽjẽtuocũ niwĩ. Tojo nicã wa'icurã bajuamũ'tã'cãrãrẽ wẽjẽcũ niwĩ. 30 Tojo wa'acã, faraõ, tojo nicã nipe'tirã cũ do-cacjãrã wiorã, nipe'tirã Egiptocjãrã ti ñamirẽ wã'cãpe'tia wa'acãrã niwã. Nipe'tiro Egiptopure bujawetirã uti, caricũcãrã niwã. Ne ni'cã wi'i masã ma'mi wẽrĩtiri wi'i du'saticaro niwã. 31 Ti ñamita faraõ Moisére, Aarõrẽ pijidutio'ocũ niwĩ. Narẽ a'tiro nicũ niwĩ:

—A'tore yarã masã me'rã ninemoticã'ña. Wi-jaya. Musã, nipe'tirã Israe curuacjãrã me'rã wa'aya. Musã ní'caronojõta musã wiogu Õ'acũrẽ e'catipeorã wa'aya. 32 Musã ua'caronojõta musã yarã ovejare, wecuare miaña. Yu'ure Õ'acũrẽ sẽrĩbosapa, nicũ niwĩ.

33 Egiptocjãrã Israe curuacjãrãrẽ na ya di'tare sojaro me'rã wa'aduticãrã niwã. “Na maata wijaticãma, ãsã quẽ'rã wẽrĩpe'tia wa'abosa'a”, ni wãcũcãrã niwã. 34 Tojo weerã Israe curu-acjãrã na pã weeatjere, bucuase marĩrõ miacãrã niwã. Te morẽse co'ripũ na ye su'ti caseri me'rã oma weetjãrã wuacãrã niwã. 35 Tojo nicã Moisé cũ duti'caronojõta Egiptocjãrãrẽ uru me'rã wee'quere, plata me'rã wee'quere, tojo

nicã su'tire sêrĩcãrã niwã. ³⁶ Õ'acũ Egiptocjãrãrẽ apeyenojõ tũ'saro me'rã Israe curuacjãrãrẽ o'ocã weecu niwĩ. A'tiro weerã Egiptocjãrãrẽ na cõomi'que wapatisenojõrẽ miape'ocãrã niwã.

Israe curuacjãrã na Egiptore wija'que ni'i

³⁷ Israe curuacjãrã Ramsés wãmetiri macãpu ní'cãrã wija, Sucot wãmetiropũ wa'acãrã niwã. Ûmua seiscientos mil wa'tero du'pocã me'rã wa'acãrã niwã. Numia, wĩ'marã ba'paqueoya marĩrõ nicãrã niwã. ³⁸ Na me'rã pãjãrã Israe curuacjãrã nitirã, tojo nicã pãjãrã oveja, wecua wa'acãrã niwã. ³⁹ Egiptocjãrã Israe curuacjãrãrẽ sojaro me'rã wa'aduticãrã niwã. Tojo weerã Israe curuacjãrã na ba'atjere apoyuticãrã niwã. Na pã weeatje bũcuase marĩrõ na Egiptopũ miiti'que me'rã opa caseri wee, pũ'oba'acãrã niwã.*

⁴⁰ Na Israe curuacjãrã cuatrocientos treinta cũ'marĩ Egiptopure nicãrã niwã. ⁴¹ Ticuse cũ'marĩ wa'ari numurẽta Egiptopure Õ'acũ yarã masã doce curari nirã wijape'ticãrã niwã. ⁴² Ti ñamirẽ Õ'acũ narẽ añurõ ï'anurũ co'tecu niwĩ. Egiptopũ nirãrẽ miijaguti nígũ, tojo weecu niwĩ. Tojo weerã cũ'marĩnucũ Israe curuacjãrã Õ'acũ ti ñamirẽ narẽ co'te'quere wãcũrã, cãrĩtibo'reasama.

*****

---

* **12:39** 12.39 Opa caseri wee, pũ'o, ãjũperã weronojõ weeba'acãrã niwã.

13

O'mecurua, pecame'e ñjũrĩ põ'rã me'rã Õ'acũ ma'arẽ ï'o'que ni'i

¹⁷ Faraõ Israe curuacjãrãrẽ du'uwĩrõcaterore Õ'acũ narẽ filisteo masã nirĩ di'ta yu'rutẽrĩrĩ ma'apũ miaticũ niwĩ. Ti ma'a diacjũca ma'a nimicã, a'tiro wãcũcũ niwĩ: “Filisteo masã na me'rã a'mewẽjesĩ'ricã, na uirã, a'mewẽjêronojõ o'orã, Egiptopũ dajatojabosama”, nicũ niwĩ.

¹⁸ Tojo weegũ Maa Sõ'arĩ maapũ wa'adutigũ, masã marĩrõ, yucũ marĩrõ nirĩ ma'a pe'e be'toawã'cãcã weecũ niwĩ. Israe curuacjãrã Egipto di'tare wijarã, surara a'mewẽjêrã wa'arã weronojõ wijawã'cãcãrã niwã.

¹⁹ Moisé cũ José mijĩ ye õ'arĩ mejãrẽ miacũ niwĩ. Toduporopũ José Israe curuacjãrãrẽ tojo weeduticũ niwĩ. Titare José narẽ nicũ niwĩ:

“Õ'acũ musãrẽ diacjũta weetamugũ a'tigusami. Te tojo wa'acã, ye õ'arĩ mejãrẽ musã miaña. Õ'acũ wãme me'rã ‘Tojota weerãti’, niña”, nicũ niwĩ.

²⁰ Israe curuacjãrã Sucore wija, téé Etam wãmetiro masã marĩrõ, yucũ marĩrõ sumu-topũ tojaque'acãrã niwã. ²¹ Õ'acũ na duporo wa'ayucũ niwĩ. Umucjore o'mepõ'rã me'rã narẽ ma'a sũ'ori ï'ogũ, ba'paticũ niwĩ. Ñami pe'ere ni'cã pecame'e ñjũrĩ põ'rã me'rã, narẽ s'ioo, ba'paticũ niwĩ. Cũ tojo weecã, ñami, umuco wa'amujãcãrã niwã. ²² O'mepõ'rã pe'e umucore na duporo u'mutãcaro niwũ. Ñami pe'ema pecame'e ñjũrĩ põ'rã u'mutãcaro niwũ. Tojo dia'cũ wa'anu'cũcã'caro niwũ.

14

Israe curuacjārã Maa Sõ'arĩ maajore pẽ'a'que ni'i

¹ Israe curuacjārã Etãpũ nirĩ cura Õ'acũ Moisére a'tiro nicũ niwĩ:

² “Israe curuacjārãrẽ majãmitojatidutiya. Narẽ Pi-hahiroto wãmetiri macã põtëorõ, Baalzefón pũ'topũ tojaque'adutiya. To Migdol, Maa Sõ'arĩ maa wa'tero toja'a. Na topũ maa sumutopũ na ye wi'seriacãrẽ bũa, tojaque'ato. ³ Na tojo weecã, faraõ a'tiro wãcũgũsami: ‘Ã'rã Israe curuacjārã no'o apero wa'amasõtima. Na masã marĩrõ, yucũ marĩrõpũ wisinu'cũbajaque'atima’, nigũsami. ⁴ Faraõrẽ yũ'ure yũ'rũnũ'cãcã weegũti. Tojo weegũ Israe curuacjārãrẽ ñe'esĩ'rĩgũ, sirutugũsami. Cũ tojo weecã, yũ'u pe'e cũrẽ, cũ yarã surarare docaque'acã weegũ, yũ'u tutuasere i'ogũti. Nipe'tirã Egiptocjārã tojo wa'acã i'arã, ‘Yũ'u wiogũ ni'i’ nisere masĩrãsama”, nicũ niwĩ Õ'acũ. Israe curuacjārã cũ tojo duti'caronojõta weecãrã niwã.

⁵ Egiptocjũ wiogũ na du'tiwija'que quetire tũ'ogũ, cũ, cũ docacjārã wiorã me'rã na wãcũ'quere mejẽcã dũcayũ, a'tiro nicãrã niwã: “¿Marĩ de'ro weerã Israe curuacjārãrẽ du'uo'omiapari? Na marĩrẽ da'raco'terã nimiamã”, nicãrã niwã. ⁶ Maata faraõ cũ a'mewẽjẽse cabayua wejesepawũ tũrũsepawũre apoduticũ niwĩ. Cũ yarã surara pãjãrã me'rã Israe curuacjārãrẽ sirutucũ niwĩ. ⁷ To wa'agũ, seiscientopawũ, tũrũse añusepawũre miacũ

niwĩ. Tojo nicã, nipe'tise Egipto cjase surara yepawure miacu niwĩ. Tepawunucũ ni'cũ surara wiogu wa'acu niwĩ. ⁸ Õ'acũ faraõrẽ cãrẽ yu'rũnu'cãcã weecu niwĩ. Tojo weegu faraõ Israe curuacjãrãrẽ sirutucu niwĩ. Na pe'e wijarãpũta uiro marĩrõ wijatojacãrã niwã.

⁹ Egiptocjãrã yarã surara du'pocã me'rã wa'arã, cabayua pesarã me'rã, na ye a'mewẽjẽsepawũ me'rã Israe curuacjãrãrẽ siruturã wa'acãrã niwã. Narẽ Maa Sõ'arĩ maa sumutopũ tojaque'arãrẽ emujãcãrã niwã. To Pihahiroto pu'topũ Baal-zefõn põtẽorõpu tojacãrã niwã.

¹⁰ Israe curuacjãrã faraõ, tojo nicã Egiptocjãrã na pu'to a'ticã ĩ'arã, ucãcãrã niwã. Tojo weerã Õ'acũrẽ weetamuse upũtu sãrĩcãrã niwã.

¹¹ Moisére a'tiro nicãrã niwã:

—¿Egiptopure masã wẽrĩcã yaase peri marĩrĩ? ¿Ûsãrẽ topũ ní'cãrãrẽ a'to masã marĩrõ, yucu marĩrõpu wẽrĩdutigu miitiri? ¿De'ro weeacju Egiptopũ ní'cãrãrẽ a'topũ miitiri? ¹² Ûsã Egiptopũ ní'cãrãrẽ quẽ'rã mu'urẽ a'tereta ucũmiwũ: “Ûsãrẽ caribotĩcã'ña. Ûsã Egiptocjãrãrẽ da'rawã'ñaco'tecã, tojo ĩ'acã'ña,” nimiwũ. Ní'cãrõacãma masã marĩrõ, yucu marĩrõpu Ûsã wẽrĩcã ña'a ni'i. Narẽ da'raco'terã ninu'cũcã nemorõ añubopã, nicãrã niwã.

¹³ Na tojo nicã, Moisé narẽ yu'ticu niwĩ:

—Musã uiticã'ña. Totã tojaque'aya. Õ'acũ ni'cãcã musãrẽ yu'rũoatjere ĩ'arãsa'a. Egiptocjãrã musã ni'cãcã ĩ'arãrẽ ne apaturi ĩ'anemosome. ¹⁴ Õ'acũ cũ basu musãrẽ

a'mewējēbosagusami. Tojo weerã ne wãcũque'titicã'ña, nicu niwĩ.

¹⁵ Be'ro Õ'acũ Moisére nicu niwĩ:

—¿De'ro weegu yu'ure weetamuse sērīgũ car-icũti? Israe curuacjārārē pijio, wa'adutiya.

¹⁶ Mu'u tuacjũre maajopũre sñoña. Mu'u tojo weecã, maa deco me'rã ducawatirosa'a. Israe curuacjārã aco marĩ, bopori ma'apu pē'arāsama. ¹⁷ Yu'u pe'e Egiptocjārārē mūsārē ña'arõ wãcũcã weeguti. Tojo weerã mūsārē wējēsĩ'rĩrã siruturāsama. Na tojo weecã, faraõrē, cũ yarã surarare, cũ ye tũrũsepawũre, surara cabayua pesarārē yu'u tutuayu'ruasere ĩ'ogũsa'a. ¹⁸ Yu'u faraõrē, cũ ye tũrũsepawũre, surara cabayua pesarārē docaque'acã wéeca be'ro Egiptocjārã yu'ure “Diacjũta Õ'acũ wiogu nimi”, ni masĩrāsama, nicu niwĩ Õ'acũ.

¹⁹ Cũ tojo ni ucũrĩ curata Õ'acũ cũ basuta nimigũ, cũrē wereco'tegu weronojõ upũsãjãnu'cã* na siro pe'e sirutunũ'cãcu niwĩ. Tojo nicã o'mepõ'rã na duporo u'mutãmi'caro quẽ'rã na siro pe'e tja sirutunũ'cãcaro niwũ.

²⁰ Tojo wee ti põ'rã Egiptocjārã surara, Israe curuacjārã decore ejanũ'cãcaro niwũ. Ñamipu ti o'mepõ'rã Egiptocjārārē na'iatĩ'acã weecaro niwũ. Israe curuacjārã pe'ema bo'reyucaro niwũ. Tojo weerã Egiptocjārã ti ñamirē Israe curuacjārārē ne emuticãrã niwã.

²¹ Moisé cũ ya omocãrē maajopũre sionu'cũcu niwĩ. Cũ tojo weeri cura Õ'acũ mujĩpũ

* **14:19** 14.19 ĩ'aña Gn 16.7 docapu oja'quere.

mujätiro pe'e cjase wĩ'rõrẽ uputu wëetuucã weecu niwĩ. Te wĩ'rõ nipe'tiro ti ñamirẽ wëetuubo'reacaro niwũ. Tojo weero ti maajore puaperi ducawaticaro niwũ. A'tiro wee Õ'acũ ti maajore bopori ma'a wa'acã weecu niwĩ. ²² Di'ta boposãjãrõpu Israe curuacjãrã pẽ'acãrã niwã. Topure puã ta'tiajo aco ducawaano'caro niwũ. Bu'i pe'e ape tũ'rũjo, siro pe'e ape tũ'rũjo nicaro niwũ.

²³ Faraõ yarã surara, cã ye tũrũsepawu me'rã Israe curuacjãrã be'ro ti maajo decopu narẽ sirutucãrã niwã. ²⁴ Bo'reati dũporo Õ'acũ ãjũrĩ põ'rã, o'mecuruapu nígũ, Egiptocjãrã surarare ã'adijocu niwĩ. Tojo ã'adijotjãgũ, narẽ no'o uaro wa'ama'acã weecu niwĩ. ²⁵ Tojo nicã na ye tũrũsepawure tũrũsepa wetiwijacã weecu niwĩ. Tojo weerã umũnarõ wa'amasiticãrã niwã. Tere ã'arã, Egiptocjãrã a'tiro nicãrã niwã:

—¡Te'a, Israe curuacjãrãrẽ tocã'rõta sirutudu'urã marĩ! Õ'acũ marĩrẽ ã'atu'tigu, narẽ a'mewẽjẽbosagu weemi, nicãrã niwã.

²⁶ Be'ro Õ'acũ Moisére nicu niwĩ:

—Mũ'u ya omocãrẽ ti maajopure sioña tja. Mũ'u tojo weecã, aco ducawaanu'cõmi'que Egiptocjãrã bu'ipu paamio, na ye tũrũsepawu, na surara cabayua bu'ipu ní'cãrãrẽ miope'orosa'a, nicu niwĩ.

²⁷ Tojo weegu Moisé cã ya omocãrẽ ti maajo bu'ipu síocu niwĩ. Bo'reari cura mejãrõta ti maajo ní'caronojõta tojacaro niwũ. Na Egiptocjãrã du'tisĩ'rĩmirã, aco paamiono'cãrã

niwã. Tojo wee Õ'acũ narẽ ti maapũ miodi-jocũ niwĩ. ²⁸ Tojo wa'acã, tũrũsepawũ, surara cabayua pesa'cãrã, nipe'tirã surara, ti maajopũ Israe curuacjãrãrẽ siruturã wa'ami'cãrã mirĩpe'tia wa'acãrã niwã. Ne ni'cũ faraõ yarã yũ'rũwetiticãrã niwã. ²⁹ Tojo wa'amicã, Israe curuacjãrã pe'e ti maajore di'ta boposãjãrõpũ pẽ'acãrã niwã. Aco pua ta'tiajo ducawaano'caropũ, ni'cãrõ bu'i pe'e, apero siro pe'e nirõrẽ pẽ'acãrã niwã.

³⁰ Ti nũmũ nicã, Õ'acũ Israe curuacjãrã Egiptocjãrã dutise doca ní'cãrãrẽ yũ'rũweticã weecũ niwĩ. Israe curuacjãrã Egiptocjãrã wẽrĩ'cãrã mejãrãrẽ ti maa sumutopũ cũñacã ï'acãrã niwã.

³¹ Israe curuacjãrã Õ'acũ cũ tutuayũ'rũase me'rã Egiptocjãrãrẽ tojo docaque'acã weecã ï'arã, Õ'acũrẽ wiopesase me'rã ï'a, cũrẽ ãjõpeocãrã niwã. Moisé, Õ'acũ dutisere da'raco'tegũ quẽ'rãrẽ ãjõpeocãrã niwã.

15

Moisé Õ'acũrẽ basapeo'que ni'i

¹ Õ'acũ Egiptocjãrãrẽ maajopũ miope'ocã ï'arã, Moisé, tojo nicã Israe curuacjãrã a'te basasere cũrẽ basapeocãrã niwã:

“Õ'acũ añubutiaro cũ waparãrẽ docaque'acã weewĩ.

Cabayua pesa'cãrãrẽ pajiri maajopũ doqueñojã, mirĩdijacã weewĩ.

Tere wãcũgũ, cũrẽ basapeoguti.

² Õ'acũ yũ'u wiogu yũ'ure tutuacã weemi.

Cũrẽ wãcũgũ, basapeo'o.

Cũta yu'ure ĩ'atu'ti'cārārē yu'ure yu'rūweticā weemi.

Cũ, yu'u ējōpeogu Ō'acũ nimi.

Cūrē basapeoguti.

Cũ yu'u pacu ējōpeo'cu nimi.

Cūrē e'catipeoguti.

³ Ō'acũ a'mewējērĩ masũ tutuagu weronojō nimi.

Cūrē 'Mu'u wioguta ni'i', nino'o.

⁴ Ō'acũ, faraō ye tūrūsepawu, tojo nicā cũ yarā surarare Maa Sō'arĩ maajopu mirĩdijacā weewĩ.

Cũ yarā wiorā a'mewējētutuayu'rurā, Maa Sō'arĩ maajopu mirĩ boawā.

⁵ Na dia po'pearu ũtāperi nūcūrō weronojō di'adijawā.

Ti maa ũ'cūarĩ maajo miidijawu.

⁶ Ō'acũ, yu'u wiogu, mu'u ya omocā diacjūcamocā me'rā mu'urē ĩ'atu'tigure wējēpe'owu.

Ti omocā me'rāta mu'u tutuasere ĩ'ano'o.

⁷ Mu'u tutuayu'rūase me'rā, mu'u me'rā a'mewējērārē mejō nirā tojacā weewu.

Mu'u uase pecame'e ũjūrĩ pō'rā tá boposājāsere ũjūarō weronojō narē pe'owu.

⁸ Mu'u ē'quēa me'rā ejerimiquejo, acore ducawaa, ruaperi tuuneocūuwũ.

Te pā'cōrĩ paca ruaperi nū'cāejawu.

Maa decopu bu'aro weronojō ne a'meña'ma'atiwu.

⁹ Mu'urē ĩ'atu'tigu pe'e a'tiro wācūcu nimiwĩ:

'Narē sirutu, ēmugūti.

Yu'u na cūosere ē'ma, ducawaaguti.

Yu'u no'o miisĩ'rĩrō miigūti.

Ya di'pjǰore mii, narē wējēcō'agūti', nicu
nīmiwī.

10 Mũ'u pe'e putistegu weronojō weewu.

Tojo weecā, ti maajo narē miocō'awū.

Na ti maajo ɁpɁtu wī'rō wēetuuri cura cōme
nucārō weronojō di'adijawā.

11 Wiogu, ne ni'cū āpērā ējōpeogunojō mũ'urē
ni'cārōwijimasītimi.

Nipe'tirā yu'ruroo tutuayurunu'cā'a.

Ne ni'cū mũ'u weronojō ña'ase moogū marīmi.

Añuse, wiopesase weeī'ogū ni'i.

Tojo weerā nipe'tirā masā mũ'urē
'AñuyurɁami', ni basapeoato.

12 Mũ'u ya diacjūcamocārē sīocā, dia mũ'urē
ī'atu'tirārē miimádija wa'awu.

*****

18 Ō'acū, ũsā wiogu, mũ'u dutise
ninu'cūcārōsa'a", ni basapeocārā niwā.

María basa'que ni'i

19 Faraō ye a'mewējēse tūrūsepawu, cū yarā
cabayuapu pesarā, tojo nicā surara, ti maajopure
na sājānu'cāwā'cārī cura Ō'acū na bu'ipu aco
burupeja, mirīcā weecu niwī. Israe curuacjārā
pe'e di'ta boporopu pē'a wa'acārā niwā. 20 Be'ro
Aarō ma'mio María, Ō'acū yere weremu'tāgō,
ni'cārō na basarā omocā me'rā paawuarore
miico niwō. Nipe'tirā āpērā numia co be'ro
siruturā quē'rā tonojō me'rā paarāta basacārā
niwā. 21 Co pe'e narē sũ'ori basaco niwō:

“Ō'acūrē basapeoya.

Cūrē ī'atu'ti'cārārē docaque'acā weewī.

Dia pajiri maajopu, cabayuare, surara na bu'ipu pesa'cārārē mirīdijacā weewī", ni basaco niwō.

Aco sũ'ese cjase queti ni'i

²² Moisé Israe curuacjārārē Maa Sō'arī maajopu ní'cārārē miiwijáca be'ro aperopu sũ'ori miacũ niwī. Na masā marīrō, yucũ marīrō Shur wāmetiropu wa'acārā niwā. Topure i'tia numũ sijacārā niwā. Ne aco bocaticārā niwā.

²³ Na Mara wāmetiropu etarā, to cjase acore ne sī'rīmasīticārā niwā. Te aco sũ'ese niyucā, tojo weecārā niwā. Tojo weerā tore Mara* wāmeyecārā niwā.

²⁴ Aco añusenojō marīcā ĩ'arā, masā Moisére ña'arō ucũñu'cācārā niwā. Cūrē a'tiro ni sērītiña'cārā niwā: “¿Marī ñe'enojōrē sī'rīrāsari?” nicārā niwā.

²⁵ Tere tũ'ogu, Moisé Ō'acūrē weetamuse uputu sērīcũ niwī. Cũ pe'e ni'cā yucũdupu ĩ'ocu niwī. Moisé ti dupure acopu doqueñocu niwī. Cũ tojo weecāta, aco i'pitise wa'acaro niwā.

Ō'acũ narē “¿Yũ'u dutiro weerāsari?” nígu, tojo weecũ niwī. Toputa ni'cā dutiro na añurō weesetiãtjere cũucũ niwī. ²⁶ A'tiro nicũ niwī: “Yũ'u Ō'acũ, musā wiogu ni'i. Musārē dutire yũ'ruogu ni'i. Musā diacjũta yũ'u dutisere yũ'ticā, yũ'u tũ'sasenojōrē, yũ'u dutise cũu'quere queoro weecā, yũ'u Egiptocjārārē bu'iri da're'quenojōrē musārē ne cārō weesome”, nicũ niwī Ō'acũ.

* **15:23** 15.23 Hebreo ye me'rā Mara “sũ'ese” nisī'rīrō wee'e.

²⁷ Be'ro na yu'rua, Elim wāmetiropu etacārā niwā. Topure doce aco wijase peri nicaro niwū. Tojo nicā setenta ñorī nicaro niwū. Topure aco pu'toacā tojaque'acārā niwā.

16

Õ'acū ba'ase maná wāmetisere o'o'que ni'i

¹ Nipe'tirā Israe curuacjārā Elim wāmetiروه wijawā'cā, Sin wāmetiro masā marīrō, yucu marīrōpu etacārā niwā. To Elim, Sinaí decopu tojacaro niwū. Titare Egiptore na wijáca be'ro nimu'tārī mujīpū be'ro cja mujīpū quince nirī numu nicaro niwū. ² Topu masā marīrō, yucu marīrōpure na nipe'tirā Moisé, Aarōrē ña'arō ūrūsānu'cācārā niwā. ³ A'tiro nicārā niwā:

—Marīrē Ő'acū Egiptopu wērīcā weecā, añu nibopā. Topure marī ba'ase wa'icu di'i do'a'queparu wa'tero dujimiwū. Marī ba'asī'rīrō ejatuario ba'a yapiwu. Musā pe'e ūsā nipe'tirārē masā marīrō, yucu marīrōpu ujuaboase me'rā wērīdutirā, miitiwu.

⁴ Na tojo ucūcā tu'ogu, Ő'acū Moisére nicu niwī:

—Yu'u musārē u'muse cjase ba'ase acoro pejaro weronojō dijaticā weeguti. Masā umucorinucū te ba'asere miirā wa'arāsama. Na ni'cā numurē ba'atje ejatuario seerāsama. Te me'rā “¿Noanojō yu'u duti'quere queoro weeti, noa yu'ranu'cāti?” nīmasīgūsa'a. ⁵ Ni'cāmocuse numurī be'ro cja numurē, na puā numu ba'atjere seero weronojō weeato, nicu niwī Ő'acū.

⁶ Tojo weerã Moisé, Aarõ Israe curuacjãrãrẽ werecãrã niwã:

—Ni'cãcã na'ique'ari cura musã marĩ wioꝝ Õ'acũta musãrẽ Egiptopũ ní'cãrãrẽ miiwija'quere masĩrãsa'a. ⁷ Ñamiacã ñamicure pe'ere Õ'acũ cũ asistesere ĩ'arãsa'a. Musã cũrẽ ũrũsãsere tũ'oami. ¿De'ro weerã ũsãrẽ ũrũsãti? Ësã mejõ nirã ni'i, nicãrã niwã.

⁸ Moisé apeye narẽ ninemocũ niwĩ:

—Ñamica'a nicã Õ'acũ musã ba'atji di'irore o'ogusami. Bo'reacãma musãrẽ peje ba'ase pã weronojõ nisere o'ogusami. Musã cũrẽ ña'arõ ucũ, ũrũsãsere tũ'oami. Musã ũrũsãrã, ũsã mejẽtare ña'arõ ucũrã weepũ. Õ'acũ pe'ere ña'arõ ucũrã weepũ. Ësã mejõ nirã ni'i.

⁹ Be'ro Moisé Aarõrẽ nicũ niwĩ:

—Nipe'tirã Israe curuacjãrãrẽ Õ'acũ ĩ'orõpũ a'tidutiya. Na ña'arõ ũrũsãsere tũ'oami, nicũ niwĩ Moisé.

¹⁰ Aarõ na me'rã ucũrĩ curata nipe'tirã Israe curuacjãrã masã marĩrõ, yucũ marĩrõpũ ĩ'aquejocãrã niwã. Wãcũña marĩrõ Õ'acũ asistese o'mecurua po'peapũ bajucaro niwã.

¹¹ Õ'acũ Moisére a'tiro nicũ niwĩ:

¹² —Israe curuacjãrã na ña'arõ ũrũsãsere tũ'oapũ. Narẽ a'tiro ni wereya: “Na'ique'ari cura musã wa'icũ di'i ba'arãsa'a. Ñamiacã ñamicure pe'ere pã musã ba'asĩ'rĩrõ põtẽorõ ba'arãsa'a. Te me'rã musã ‘Yũ'ũ musã wioꝝ Õ'acũ ni'i’, nisere masĩrãsa'a”, niña, nicũ niwĩ.

¹³ Ti nũmũ ñamica'ata putuá weronojõ bajurã pãjãrã na tiropũ dijatacãrã niwã. Na

nirõpũre mu'mua wa'acãrã niwã. Ape nũmũ ñamicure nucũcãpũre ñocõa u'seco na nirõpũre cũñacaro niwũ. ¹⁴ Be'ro te ñocõa u'seco bopõca be'ro, te di'a dia'cũ bu'a bopoque'a'que masã marĩrõ, yucũ marĩrõpũre nucũcãpũ cũñacaro niwũ. ¹⁵ Na Israe curuacjãrã tere ne ã'amasĩtirã, “¿Ñe'enojõ niti?”, ni a'merĩ sãrĩtiña'cãrã niwã.

Moisé narẽ nicũ niwĩ:

—A'te musã pã weeatje Õ'acũ cã o'ose ni'i. ¹⁶ Õ'acũ musãrẽ a'tiro weedutiami: “Musãncũ musã ba'atjo ejatuario seeya. Musã ye wi'seripũ nirãncũ pua kilo cã'rõ seeya”, niãmi, ni werecu niwĩ Moisé.

¹⁷ Na cũ miiduti'caronojõta weecãrã niwã. ãpẽrã pajiro, ãpẽrã cã'rõacã seecãrã niwã. ¹⁸ Na see'quere queocã, peje see'cũre yu'rũoticaro niwũ. Pejete see'cãrã quẽ'rãrẽ queoro ejacaro niwũ. Du'saticaro niwũ. Nanũcũ na ba'aro ejatuario seecãrã niwã.

¹⁹ Be'ro Moisé narẽ nicũ niwĩ:

—Ne ni'cũ musã ape nũmũ ba'atjere du'aticã'ña.

²⁰ Moisé tojo nimicã, ãpẽrã cũ ní'quere yu'rũnũ'cãcãrã niwã. “Ape nũmũpũ ba'arãti” nĩrã, du'acãrã niwã. Te na du'a'que becoa boa wa'a, ãrĩa wa'acaro niwĩ. Tere ã'agũ, Moisé na me'rã ua wa'acũ niwĩ.

²¹ Be'ro umũcorinũcũ ñamicurere nipe'tirã na ba'aro ejatuario seeneocãrã niwã. Mujĩpũ asiro me'rã te acoape'tiacaro niwũ. ²² Ni'cãmocũse nũmũrĩ be'ro cja nũmũrẽ pua nũmũ ba'atjere weronojõ seeneocãrã niwã. Ba'paritise kilo ni'cũ ba'atjere seeneocãrã niwã. Na tojo weecã ã'arã,

Israe curuacjārārē sʉ'ori nisetiri masã Moisé tiropu wa'a, cūrē werecārã niwã. ²³ Na tere werecã tu'ogu, Moisé narē nicu niwĩ:

—Õ'acũ a'tiro dutiami: “Ñamiacã musã sootji numu nirõsa'a. Yu'ure wãcũ, e'catipeotji numu musārē cūu'u. Musã ba'ase do'asenojōrē ni'cãcã do'awe'ocã'ña. Musã ba'ase p̃osenojōrē p̃owew'ocã'ña. Musārē ba'ase du'sacã, 'Ñamiacãpu ba'arãti' nírã du'aya”, niami Õ'acũ, nicu niwĩ Moisé.

²⁴ Moisé narē duti'caronojõta na ba'adu'a'quere ape numu ba'atjere du'acārã niwã. Te ba'ase ne dojoti, ne becoa bo'oticarõ niwũ. ²⁵ Be'ro Moisé narē nicu niwĩ:

—Ni'cãcã musārē soodutiri numu, Õ'acūrē e'catipeori numu ni'i. Tojo weerã tere ba'aya. Musã ni'cãcārē cãpũpũre ne apeyenojõ ba'ase bocasome. ²⁶ Musã seis numurĩrē ba'ase seene-orãsa'a. Siete numurĩ wa'ari cura sauru, Õ'acũ soodutica numu ni'i. Ti numuma ba'ase seese marĩrõsa'a, nicu niwĩ.

²⁷ Moisé tojo nimicã, ti numurēta ni'cãrērã ba'ase seerã wa'acārã nimiwã. Ne bocaticārã niwã. ²⁸ Na tojo weecã ĩ'agũ, Õ'acũ Moisére nicu niwĩ:

—¿No'ocã'rõ yoacã musã yu'u dutise, yu'u bu'ese cūu'quere yu'rũnu'cãrãsari? ²⁹ A'tere masĩña. Yu'u, musã wiogu, musārē soodutigu, ni'cã numu cūuapu. Tojo weegu seis numu nirĩ numurē puã numu ba'asere o'oguti. Ape numu pe'e musārē soodutiri numu nicã, nipe'tirã musã ye wi'seripu tojayá. Ne wijaaticã'ña, nicu niwĩ Õ'acũ.

³⁰ Tojo weerã siete nũmũ nirĩ nũmũrẽ soocãrã niwã.

³¹ Israe curuacjãrã na ba'ase seeneosere maná* wãme pisucãrã niwã. Te cilantro wãmetise cape weronojõ butise peri bajucaro niwã. Pũ'arõ ɥsemerĩseacã mumiaco me'rã wee'que weronojõ i'pitime'rĩcã'caro niwã.

³² Moisé narẽ a'tiro nicũ niwĩ:

—Õ'acũ a'tiro weedutiami: “Pũa kilo ejatuaro see, nũrõña. Tere mũsã pãrãmerã nituriarãpũre mũsã masã marĩrõ, yucũ marĩrõpũ nícatere yu'ũ ba'ase o'o'quere ï'arãsama. Yu'ũ mũsãrẽ Egiptopũ miiwĩjacã o'o'quere ï'arãsama”, niami, nicũ niwĩ Moisé.

³³ Be'ro Moisé Aarõrẽ a'tiro nicũ niwĩ:

—Nĩ'cãrũ miiti, tirũpũ pũa kilo manárẽ miisãña.☆ Be'ro tere Õ'acũ ï'orõpũ cũuña. Tere mũsã põ'rã, mũsã pãrãmerã nituriarã ï'ato nígu, nũrõbosaya.

³⁴ Õ'acũ Moisére tojo weeduti'caronojõta, Aarõ Õ'acũ “Masã me'rã añurõ weegũti” ní'quere cũori acarõ dũporo tirũre nũrõdutigu dũpocũ niwĩ.

³⁵ Israe curuacjãrã cuarenta cũ'marĩ manárẽ ba'acãrã niwã. Canaá di'ta sumuto etarãpũ tere ba'atũocãrã niwã. Canaá na niatji di'ta nicaro niwã.
*****

17

Õ'acũ ɥtãgãpũ aco wijacã wee'que ni'i

* **16:31** 16.31 Maná níró, “¿Ñe'e niti?” nisĩ'rĩrõ wee'e. Jos 5.12

☆ **16:33** 16.33 Heb 9.4

1 Nipe'tirã Israe curuacjãrã masã marĩrõ, yucu marĩrõ, Sin wãmetiropu ní'cãrã wijawã'cãcãrã niwã. Õ'acũ cũ duti'caronojõta sajatiro wa'ame'rĩcã'cãrã niwã. Wa'a, Refidim wãmetiropu tojaque'acãrã niwã. Topure ne aco na sĩ'rĩse marĩcaro niwũ. 2 Tojo weerã Moisére uase me'rã, “Ësãrẽ aco sĩ'rĩse o'oya”, nicãrã niwã.

Moisé pe'e “¿De'ro weerã yu'ure tojo ucũti? ¿De'ro weerã ‘¿Õ'acũ ãsãrẽ aco o'omasĩweti?', ni wãcũti?” ni yu'ticu niwĩ narẽ.

3 Na masã pe'e aco wuoyu'ruarã, Moisére tojo ãrũsãcãrã niwã. A'tiro nicãrã niwã:

—¿De'ro weeacju ãsã Egiptopu ní'cãrãrẽ mi-iwijari? ¿Mu'u ãsãrẽ, ãsã põ'rãrẽ, ãsã yarã wa'icũrãrẽ acowuose me'rã wẽjẽgũti nígu, mi-iwijari?

4 Moisé tere tu'ogu, Õ'acũrẽ uputu sãrĩgu, a'tiro nicu niwĩ:

—¿Yu'u de'ro weegusari ãrã masã me'rã? Cã'rõacã du'sa'a na ãtãperi me'rã yu'ure doque wẽjẽatjo, nicu niwĩ.

5 Tere tu'ogu, Õ'acũ cãrẽ yu'ticu niwĩ:

—Masã duporo yu'ruaya. Ni'cãrãrã wiorã Israe curuacjãrãrẽ su'ori nirãrẽ mu'urẽ ba'patidutigju pijiaya. Tojo nicã tuacju, mu'u dia Nilore paapo'o'cure miiwã'cãña. 6 Yu'u mu'u duporo ãrũgũ Horeb wãmeticju pu'to ãtãgãpu nu'cũgũti. Mu'u tigare doteya. Mu'u dotecã, masã sĩ'rĩcã, aco wijarosa'a, nicu niwĩ Õ'acũ.

Moisé Israe curuacjãrã wiorã ã'orõpu Õ'acũ weeduti'caronojõta dotecu niwĩ. 7 Cã tojo

wee'caropu Israe curuacjārã na Moisé me'rã a'pepũrĩca be'ro niyucã, Meriba wãme õ'ocũ niwĩ. Tojo nicã toreta Masah wãme õ'ocũ niwĩ. Masã Ô'acũrẽ “¿Diacjũta Ô'acũ marĩ me'rã niti o niwetine?” nĩca be'ro niyucã, tojo wãme õ'ocũ niwĩ.

Amaleca masã me'rã a'mewẽjẽ'que ni'i

⁸ Surara amaleca masã wãmetiri curua Refidĩpu Israe curuacjārã me'rã a'mewẽjẽrã a'ticãrã niwã. ⁹ Tojo weegu Moisé Josuére a'tiro nicũ niwĩ:

—Ni'cãrẽrã umuarẽ beseya. Bese, amaleca masã me'rã a'mewẽjẽgũ wa'aya. Yu'u ñamiacãrẽ a'tigu ãrũgũ dũposãrĩpu nigũti. Topũre tuacju Ô'acũ yu'ũre miaduti'cu me'rã nu'cũgũti, nicũ niwĩ.

¹⁰ Josué Moisé duti'caronojõta weecu niwĩ. Amaleca masã me'rã a'mewẽjẽgũ wa'acu niwĩ. Cũ topũ na umua me'rã wa'ari cura Moisé, Aarõ, apĩ Hur wãmetigu, Moisére weetamugũ, tigu ãrũgũ bu'ipu mujãcãrã niwã. ¹¹ Moisé cũ omocãrĩ sĩomorõrĩ curare Israe curuacjārã tutuayũ'rũnu'cãcãrã niwã. Cũ omocãrĩ di-jocã pe'ema, amaleca masã pe'e na me'rã a'mewẽjẽrã tutuayũ'rũnu'cãcãrã niwã. ¹² Moisé sĩomorõmigũ ñujũcã ĩ'arã, ni'cã ãtãgã mi, cãrẽ dujidutirã dũpocãrã niwã. Tu'ajanũ'cõ, Aarõ, Hur cũ omocãrĩrẽ tuuñe'e nu'cũcãrã niwã. Ni'cũ ni'cã pã'rẽ, apĩ ape pã'rẽ pe'e nu'cũcãrã niwã. Na tojo weeyucã, Moisé ye omocãrĩ ne ñujũticaro niwũ. Téé mujĩpũ sãjãcãpu tigu tuacju me'rã sĩomorõtũocũ niwĩ. ¹³ Tojo weegu

Josué surara amaleca masã me'rã a'mewējēgũ, cã ya di'pjijo me'rã wējēpe'ocã'cu niwĩ.

¹⁴ Be'ro Õ'acũ Moisére nicu niwĩ:

—A'tere acobojoiticã'to nígũ, ni'cã tūrũpu ojaya. Josuére a'tiro niña: “Nipe'tirã amaleca masãrẽ pe'ocã'gũsa'a. Tojo weerã ne ni'cũ a'ti umucocjãrã narẽ wãcũsome.” Tere Josuére wereturiacu niwĩ.

¹⁵ Moisé ni'cãrõ Õ'acũrẽ ejõpeorã, wa'icurãrẽ ãjãamorõpeoatjore ni'cã mesã ãtã me'rã see-neocũucu niwĩ. Tore a'tiro wãme õ'ocu niwĩ: “Yũ'u wiogu Õ'acũ yũ'ure wapata'acã weegú nimi.” ¹⁶ A'tiro ni ucũcu niwĩ:

“Yũ'u wiogu Õ'acũ weetamusere sērĩrã, omocãrĩ cũ tiropu sĩomorõno'wũ.

Õ'acũ amaleca masã me'rã a'mewējēnu'cũcjũsami.

A'tocaterocjãrã me'rã téé be'rocjãrãpu quẽ'rãrẽ tojota a'mewējē yapatinu'cũgũsami”, nicu niwĩ Moisé.

18

Jetro Moisére ĩ'agũ eta'que ni'i

¹ Jetro Madiãcjũ pa'i, Moisé mañecũ, nipe'tise Õ'acũ Moisére wee'quere tã'ocu niwĩ. Tojo nicã Õ'acũ yarã masã Israe curuacjãrãrẽ wee'quere tã'ocu niwĩ. Apeye quẽ'rãrẽ Õ'acũ na wiogu narẽ Egiptopu ní'cãrãrẽ miiwija'quere tã'ocu niwĩ.

² Moisé cã numo Séforare co pacu ya wi'ipu o'óyutojacu niwĩ. Jetro core, ³ tojo nicã co põ'rã puarãrẽ ñe'ecu niwĩ. Ni'cũ Gersón wãmeticu niwĩ. Moisé a'tiro nitojacu niwĩ: “Yũ'u ãpẽrã

ye di'tapure sijari masũ, aperocjũ weronojõ tu'oña'a."☆ Tojo weegu masã ma'mirẽ Gerson wãme õ'ocũ niwĩ. ⁴ Cũ acabiji pe'e Eliezer* wãmeticũ niwĩ. Moisé a'tiro ni ucũyutojacũ niwĩ: "Õ'acũ yu'u pacũ ejõpeo'cũ yu'ure weet- amuwĩ. Faraõ yu'ure wějẽbo'care yu'rãweticã weewĩ." Tojo weegu du'sagure tojo wãme õ'ocũ niwĩ.

⁵ Moisé, Israe curuacjãrã me'rã masã marĩrõ, yucũ marĩrõ Õ'acũ yagu ũrũgũ† pu'topũ to- jaque'acũ niwĩ. Topũ Jetro, cã macõ Moisé nũmo, põ'rã me'rã cã tiropũ wa'acũ niwĩ.

⁶ Moisére a'tiro queti o'ómũ'tácũ niwĩ:

—Yu'u, mũ'u mañecũ, mũ'u nũmo me'rã, mũ'u põ'rã pũarã me'rã mũ'u tiropũ wa'agutĩ, nicũ niwĩ.

⁷ Cũ etacã, Moisé su'ti caseri me'rã wéeca wi'i po'peapũ ní'cũ wijaa, cã mañecũrẽ põtẽrĩgũ wa'acũ niwĩ. Cũrẽ añudutigũ, paamu'rĩque'a, mi'micũ niwĩ. A'merĩ añudutíca be'ro cã ya wi'ipũ narẽ su'ori pijisãjãacũ niwĩ. ⁸ Topũ Moisé Õ'acũ faraõrẽ, Egiptocjãrãrẽ wee'quere werepe'ocũ niwĩ. Tojo nicã ma'apũ a'tirã, nipe'tise na pi'etiwã'cãti'quere werecũ niwĩ. "Õ'acũ, ũsãrẽ a'tiro wee yu'rũowĩ", ni werecũ niwĩ.

⁹ Jetro Õ'acũ Israe curuacjãrãrẽ ma'i pa- jaña'gũ, Egiptocjãrã doca ní'cãrãrẽ yu'rãweticã

☆ **18:3** 18.3 Ex 2.22 * **18:4** 18.4 Hebreo ye me'rã Eliezer "Õ'acũ yu'ure weetamugã nimi" nisĩ'rĩrõ wee'e. † **18:5** 18.5 Ĩ'aña e Ex 3.1 docapũ oja'quere.

wee'quere tu'ogu, e'catiyu'ruacu niwĩ. ¹⁰ A'tiro nicu niwĩ:

—Õ'acũ añuyu'ruami, ni e'catipeoato. Cũta musārē faraō, Egiptocjārā na dutise doca ní'cārārē yu'rūweticā weepĩ. ¹¹ Egiptocjārā musārē ña'abutiario da'radutipecā, Õ'acũ musārē yu'rūweticā weepĩ. Tojo weegu ni'cārōacā yu'u masĩ'i. Õ'acũ nipe'tirā āpērā masā na ějōpeorānojō yu'rūoro tutuayurūnu'cāmi, nicu niwĩ Jetro. ¹² Be'ro Jetro ni'cũ wa'icure wējē, Õ'acūrē e'catipeogu ũjũamorōpeocu niwĩ. Tojo nicā apeye Õ'acūrē o'osenojōrē ũjũamorōpeonemocu niwĩ. Tojo wéeca be'ro Aarō, nipe'tirā Israe curuacjārā wiorā Õ'acũ ĩ'orōpu, Moisé mañecũ me'rā ba'arā wa'acārā niwā.

Moisé, a'tiro wee nisetiroma'a nirārē bese'que ni'i

¹³ Na ba'áca be'ro ape nũmu pe'e Moisé Israe curuacjārā na ña'arō ucũ, a'pepũrĩsere apogu, cũ dujiwuaropu dujicu niwĩ. Tere na nipe'tirā cũ aposere ɯarā, topu nina'iacārā niwā. ¹⁴ Cũ mañecũ nipe'tise Moisé masārē weebosa'quere ĩ'agũ, a'tiro nicu niwĩ:

—¿Ñe'enojō weegu weemiti mu'u, ā'rā masā me'rā? ¿De'ro weegu mu'u se'saro tere weeti? Na pe'e mu'u tiro tojo nu'cũna'ia wa'ama.

¹⁵ Moisé cūrē yu'ticu niwĩ:

—Na “¿Õ'acũ de'ro uati?” ni, yu'ure sērĩtiña'rā a'tiama. ¹⁶ Na tiropure mejēcā wa'acā, “¿Ûsā de'ronojō weerāsari?” nírā, “¿Noa pe'e queoro

niti?" nírã, apodutirã, a'topure etama. Yu'u pe'e narẽ Õ'acũ cã dutise cãu'quere, cã bu'esere narẽ wereturia'a, nicu niwĩ.

¹⁷ Tere tu'ogu, cã mañecũ cãrẽ a'tiro ni were-casacu niwĩ:

—Mu'u tojo weese añuwe'e. ¹⁸ Mu'u tojo weegu caributia wa'agusa'a. Masã quẽ'rã mu'u me'rã nírã caributia wa'arãsama. Tojo weese mu'urẽ tutuayu'rua'a. Mu'u ni'cũta tere põtẽotisa'a. ¹⁹ Yu'u mu'urẽ "A'tiro weepa" ni weresere añurõ tu'oapa. Mu'u tojo weecã, Õ'acũ mu'urẽ weetamugũsami.

Mu'u pe'e Õ'acũpũre masã a'pepũrsere ucũbosagu nigũsa'a. ²⁰ Õ'acũ cã dutise cãu'quere, cã bu'esere narẽ weregusa'a. "A'tiro nisetiõua'a, a'te pe'ere weeya" ni, narẽ masĩcã weeya. ²¹ Israe curuacjãrã wa'teropu umua añurõ tu'omasĩrãnojõrẽ, Õ'acũrẽ wiopesase me'rã tu'oña'rãrẽ, tojo nicã queoro ucũ weesetirãnojõrẽ, "No'o uaro weese me'rã wapata'arãti" ni wãcũtirãnojõrẽ beseya.

Narẽ besegu, ãpẽrãrẽ mil masãrẽ dutiajãrẽ bese sõrõña. ãpẽrãrẽ cien masãrẽ dutiajãrẽ beseya. ãpẽrãrẽ cincuenta masãrẽ dutiajãrẽ beseya. ãpẽrãrẽ diez masãrẽ dutiajãrẽ beseya. ²² Na nipe'tirã Israe curuacjãrãrẽ "A'tiro pe'e weeya", ni dutinu'cũrãsama. Apeye na apomasĩtise diasase nicãma, mu'u tiropu aporã a'tirãsama. Mejõ niseacãma, na basu aporãsama. Na a'tiro weecã, sõ'owaro mu'u pi'etisome. Na mu'urẽ su'ori tere weetamurãsama. ²³ A'te yu'u werecasa'quere queoro wéegu, Õ'acũ mu'urẽ

“A'tere tojota weeya” nicã, mu'u te da'rasere põtëomasĩgũsa'a. Mu'u tojo weecã, masã e'catise me'rã na ye wi'seripu dajatojaarãsama, ni werecasacu niwĩ Jetro.

²⁴ Moisére cũ mañecũ “Tojo weepa” ní'caronojõta tere queoro weecu niwĩ. ²⁵ Tojo weegu Israe curuacjãrãrẽ “Ã'rãta tu'omasĩma”, ni besecu niwĩ. Narẽ dutise cũgũ, mil masãrẽ, cien masãrẽ, cincuenta masãrẽ, diez masãrẽ dutiajãrẽ besecu niwĩ. ²⁶ Na “Tojo pe'e ua'a” ni, Israe curuacjãrãrẽ nipe'tiropu ã'anurũnu'cũcãrã niwã. Na apomasĩtise diasasema Moisé tiropu aporã wa'acãrã niwã. Mejõ niseacã pe'ema na basu a'merĩ apocãrã niwã.

²⁷ Be'ro Moisé cũ mañecũ me'rã a'merĩ we'riticãrã niwã. Tu'ajanu'cõ, Jetro cũ ya di'tapu dajatojaacu niwĩ.

19

Israe curuacjãrã ãrũgũ Sinaípu na eta'que ni'i

¹⁻² Israe curuacjãrã Refidípu ní'cãrã wija, masã marĩrõ, yucu marĩrõ ãrũgũ Sinaí pu'topu etacãrã niwã. Eta, topuata tigu ãrũgũ põtëorõ tojaque'acãrã niwã. Pua mujípũ na Egiptopure wijãca be'ro topure etacãrã niwã.

³ Be'ro Moisé Õ'acũ me'rã ucũgũ wa'agu, tigupu mujãcu niwĩ. Õ'acũ tigupu nígũ, Moisére pisucu niwĩ. A'tiro nicu niwĩ:

—A'te yu'u ucũsereta Jacob pãrãmerã nituriarã, Israe curuacjãrãrẽ wereya: ⁴ “Musã, yu'u Egiptocjãrãrẽ wee'quere ã'apu. Yu'u ni'cũ á pacu cũ põ'rãrẽ cũ wũuse bu'ipu wũũbu'egu

weronojō mūsārē ma'i co'tegũ, a'to yu'u nirōpu miitiapu. Mūsã yu'u tojo wee'quere masĩ'i.

⁵ Tojo weerã mūsã yu'u dutisere queoro yu'tirã, marĩ ni'cãrō me'rã apo'quere queoro wéerã, nipe'tirã ãpērã masã yu'rũoro, yarã, yu'u tũ'sarã nirãsa'a. Nipe'tirocjãrã yarãta nima, nĩrã pe'e.

⁶ Tojo nimirã, mūsã pe'e yu'u ãaro weeri masã, pa'ia ye cjasere da'rarã weronojō nirãsa'a. Apesecjãrãrē ye cjasere wereturiarãsa'a. Yarã, ya macãcjãrã añurã nirãsa'a. A'tere nipe'tirã Israe curuacjãrãrē wereya", nicũ niwĩ Õ'acũ.

⁷ Be'ro Moisé ũrũgũpu ní'cũ dijaa, nipe'tirã wiorãrē pijio, Õ'acũ cũ wereduti'quenacũ werepe'ocũ niwĩ. ⁸ Moisé tere werecã tũ'orã, Israe curuacjãrã ni'cãrōnojō wãcũseti, yu'ticãrã niwã:

—Nipe'tise Õ'acũ ũsãrē weeduti'quere weerãti, nicãrã niwã.

Na tojo ni yu'ticã tũ'ogu, Moisé na ní'quere Õ'acũrē weregu mujãcũ niwĩ.

⁹ Moisé were'quere tũ'óca be'ro Õ'acũ cũrē nicũ niwĩ:

—Masã yu'u mũ'u me'rã ucũcã tũ'oato ní'gũ, o'mecurua po'peapu mũ'u tiro dijatagusa'a. Tojo weerã mũ'urē ějōpeonu'cũcã'rãsama, nicũ niwĩ.

Cũ tojo níca be'ro Moisé Õ'acũrē masã ní'quere werecũ niwĩ.

¹⁰ Be'ro Õ'acũ cũrē nicũ niwĩ:

—Masã tiropũ wa'aya. Yu'ũre e'catipeoajã, ni'cãcã, ñamiacã, apoyuato. Na ye su'tire coeyuato. ¹¹ Ñamiacã yu'rũro apoyu'quepu nitojato. Ti mũmũ yu'u, mūsã wiogu, nipe'tirã

ĩ'orõpũ ãrũgũ Sinaípu dijatagusa'a. ¹² Tigũ ãrũgũ ðu'pocã masã yũ'rũaticã'to nígũ, cã'mota'acũña. Narẽ a'tiro wereya: "Tigũ ãrũgũrẽ wiopesase me'rã ĩ'aña. Ne mujãticã'ña. Tigũ ðu'pocãrẽ ne cã'rõ ƣ'tacũuticã'ña. No'o tigure da'raña'gũnojõ wẽrĩgũsami. ¹³ Tojo wee wẽrĩgũnojõrẽ ne ni'cũ cã'rõ omocã ñapeoma'aticã'ña. Ƣtãperi me'rã doquewẽjẽno'rõsa'a. Tojo weetirã, mejõ buewẽjẽno'rõsa'a. No'o nigũ masũrẽ o wa'icũ quẽ'rãrẽ wẽjẽcã'no'rõsa'a. Masã oveja ƣmũ capesa'ro me'rã ðia'cũ puticã tũ'orã, tigũ ãrũgũpure mujãrãsama", ni wereya, nicũ niwĩ Õ'acũ.

¹⁴ Be'ro Moisé ãrũgũpu ní'cũ dijaticũ niwĩ. Õ'acũrẽ e'catipeoajã, masãrẽ apoyuduticũ niwĩ. Be'ro na ye su'tire coecãrã niwã. ¹⁵ Na su'tire coéca be'ro Moisé narẽ a'tiro werecũ niwĩ:

—Ñamiacã yũ'rũro apoyu'cãrãpu nitojaya. Tojo nicã a'te nũmũrĩ musã nũmosãnumia me'rã ne wũacãjĩticã'ña, ni werecũ niwĩ.

¹⁶ Pũa nũmũ be'ro bo'reque'ari cura bũpo paa, ya'bacũ niwĩ. Tigũ ãrũgũ bu'ipure ni'cã o'mecurua tojanũ'cãcaro niwũ. Cabra capesa'ro me'rã ƣputũ putise busũcaro niwũ. Nipe'tirã na su'ti caserĩ me'rã wee'que wi'serĩ nirõpu te busũsere tũ'o uirã, narãsãcãrã niwã. ¹⁷ Be'ro Moisé Õ'acũrẽ põtẽrĩrã wa'ajã, narẽ sũ'ori miacũ niwĩ. Wa'a, tigũ ãrũgũ ðu'pocãpu ejanũ'cãcãrã niwã. ¹⁸ Nipe'tiro tigũ ãrũgũ Sinaí wãmeticjũpu o'mepu'sunu'cũcaro niwũ. Õ'acũ pecame'e ãjãrĩ põ'rã me'rã dijatãca be'ro niyucã, tojo

wa'acaro niwã. Pã ãjũarõ weronojõ o'me buenu'cũcaro niwã. Nipe'tiro tigu ãrũgũ uputu waro narãsãcaro niwã. ¹⁹ Oveja umu capesa'ro putise siape'e me'rã nemorõ busucaro niwã. Tojo wa'ari cura Moisé Ô'acũ me'rã ucũmujãcũ niwĩ. Cũ pe'e bupo busuro weronojõ cũrẽ yu'ticu niwĩ.

²⁰ Ô'acũ ãrũgũ Sinaí duposãrĩpũ dijati, ejanu'cãcũ niwĩ. Be'ro Moisére cũ tiropũ mujãtiduticu niwĩ. Tere tu'ogu, Moisé mujãcũ niwĩ. ²¹ Ô'acũ cũrẽ nicũ niwĩ:

—Dijaya. Masãrẽ wiopesase me'rã weregu wa'aya: “Yu'ure ã'asĩ'rĩrã, a'tigu ãrũgũ du'pocãpũ cã'mota'a'carore ne yu'ruticã'to. Yu'rurã pũrĩcã, pãjãrã wẽrĩrãsama. ²² Pa'iaputa, yu'u tiropũ a'tirãnojõ yu'u ã'orõpũ ña'ase marĩrã nirãti nĩrã, apoyuato. Na tojo weeticã, narẽ bu'iri da'regusa'a”, ni wereya, nicũ niwĩ Ô'acũ.

²³ Moisé Ô'acũrẽ a'tiro ni yu'ticu niwĩ:

—Masã a'tigu ãrũgũpure ne mujãtimasĩtisama. Mu'uta narẽ “Tigu du'pocãrẽ cã'mota'a'carore yu'ruticã'to. Tigu yu'u nirõ ni'i”, ni weredutitojapũ. Tojo weerã a'tore ne yu'rutisama, nicũ niwĩ.

²⁴ Ô'acũ pe'e Moisére nicũ niwĩ:

—Dija, Aarõrẽ a'topũ miitia. Pa'ia, tojo nicã masã pũrĩcã a'topũ a'tisĩ'rĩrã, cã'mota'a'carore ne yu'ruticã'to. Tojo weecãma, yu'u narẽ bu'iri da'rebosa'a, nicũ niwĩ Ô'acũ.

²⁵ Tere tu'ogu, Moisé dijata, Ô'acũ cũ ní'quere Israe curuacjãrãrẽ wereturiacũ niwĩ.

20

Õ'acũ diez dutise cũu'que ni'i

¹ Õ'acũ ùrũgũpũ ucũgũ, nipe'tise a'te ucũsere ucũcũ niwĩ:

² "Yũ'ũ Õ'acũ, mũsã wiogũ ni'i. Yũ'ũta mũsãrẽ Egiptopũre miiwijawũ. Topũre mũsã narẽ da'raco'terã niwũ.

³ "Yũ'ũ ni'cũrẽta ãjõpeoya. Ne ãpẽrãnojõrẽ ãjõpeoticã'ña.

⁴ "Ne queosere yee, ãjõpeoticã'ña. Ɛ'mũarõ cjase queosere, ne docapũ a'ti di'tapũ nisere, maa pajiri maajopũ nise queose quẽ'rãrẽ yee ãjõpeoticã'ña. ⁵ Ne narẽ ãjõpeorã, paamu'rĩque'aticã'ña. Ne narẽ ñubuepeoticã'ña. Yũ'ũ Õ'acũ mũsã wiogũ ni'i. Mũsã ãpẽrãrẽ ãjõpeosirutucã, ne Ʃawe'e. Yũ'ũre i'asĩ'rĩtirã tojo weema. Tojo weegũ na põ'rãrẽ, na pãrãmerãrẽ, na pãrãmerã nituriarãrẽ bu'iri da'regũsa'a. ⁶ Yũ'ũre mairã, yũ'ũ duti'quere queoro weerã pe'ema peje turiri be'rocjãrãrẽ ma'ĩnu'cũgũsa'a.

⁷ "Yũ'ũ Õ'acũ, mũsã wiogũre wiopesase me'rã wãcũtimirã, wãmepeoma'aticã'ña. Tojo ucũma'arãrẽ bu'iri da'regũsa'a.

⁸ "Yũ'ũ soodutigũ cũuca nũmũ saurure wãcũña. Ya nũmũ, yũ'ũre ãjõpeori nũmũ ni'i.

⁹ Seis nũmũrĩta da'raya. Te nũmũrĩrẽ nipe'tise mũsã da'rase cũosere da'rawe'ocã'ña. ¹⁰ Siete nũmũ nirĩ nũmũ pe'ema, yũ'ũ mũsã wiogũre wãcũ, soodutigũ cũuca nũmũ ni'i. Ti nũmũrẽ ne cã'rõ da'raticã'ña. Mũsã macũ, mũsã macõ, mũsãrẽ da'raco'tegũ o da'raco'tego, mũsã yarã

wa'icurã, ape di'tacjãrã musã tiropu nirã ne da'raticã'to. ¹¹ Yu'u Õ'acũ, musã wiogu seis numurita u'musere, di'tare, pacase maarirẽ, nipe'tise tepu nisere weewu. Tu'ajanu'cõ, siete numu nirã numurẽ soowu. Tojo weero ti numu sauru, ya numu ni'i. 'Yu'ure ejõpeori numu niato', ni soodutigũ cūuwã.

¹² "Musã pacure, musã pacore añurõ wejepeoya. Yu'u Õ'acũ, musã wiogu musãrẽ o'ori di'tare yoacã catirãti nírã, tojo weeya.

¹³ "Masãrẽ wějēcõ'aticã'ña.

¹⁴ "Musã numosãnumia nitirãrẽ, musã marãpusumua nitirãrẽ a'metãrãticã'ña.

¹⁵ "Yajaticã'ña.

¹⁶ "Beseropu ãpẽrãrẽ ña'arõ wa'adutirã, na ye cjasere nisooticã'ña.

¹⁷ "Ãpẽrã ya wi'ire ne uoticã'ña. Cũ numorẽ, cãrẽ da'raco'tegure, cãrẽ da'raco'tegore, cũ yagu wecure, cũ yagu burrore, nipe'tise cũ cuosere uoticã'ña" ni, dutise o'ocũ niwĩ Õ'acũ.

Israe curuacjãrã Õ'acũ wee'quere ï'arã na ui'que ni'i

¹⁸ Israe curuacjãrã nipe'tirã bupo paacã, oveja umu capesa'ro busucã tu'orã, bupo ya'bacã, ãrũgũ o'mepu'sunu'cũcã ï'arã, ui narãsãcãrã niwã. Tojo wee'cãrã niyurã, tigũ yoacureropu tojacãrã niwã. ¹⁹ Tojo weerã Moisére a'tiro nicãrã niwã:

—Mu'u ãsãrẽ ucũña. Mu'u dutisere yu'tirãti. Õ'acũ cũ basu ãsãrẽ ucũticã'to. Cũ ãsã me'rá ucũcã pũricãrẽ, ãsã wẽrĩbosa'a, nicãrã niwã.

²⁰ Moisé narẽ yu'ticũ niwĩ:

—Musã uiticã'ña. Õ'acũ marĩrẽ diacjũta yu'ure ãjõpeomiti nígũ, a'tiami. Musã cũrẽ wiopesase me'rã wãcũcã uagu, cũrẽ yu'runu'cã, ña'arõ weeticã'to nígũ, a'tiami.

²¹ Masã uirã, ãrũgũ yoacureropu tojaque'acãrã niwã. Moisé pe'e Õ'acũ nirõ, o'mecurua na'itĩ'arĩ curua pu'topu ejanu'cãcu niwĩ.

*****

24

Õ'acũ Israe curuacjãrã me'rã apo'que ni'i

¹ Õ'acũ dutise cũu'quere wéréca be'ro Moisére nicu niwĩ:

—Aarõ, cã põ'rã Nadab, Abihú, ãpẽrã setenta Israe curuacjãrã wiorã me'rã a'to yu'u nirõpu mujãtia. Mejõ yoacurero tojato. Topu paamu'rĩque'ato. ² Mu'u se'saro yu'u tiropure ejaya. Masã pe'e mu'u me'rã ne pu'toacãpu mujãtinemoticã'to, nicu niwĩ.

³ Moisé masã tiropu wa'a, nipe'tise Õ'acũ ní'quere, tojo nicã cũ duti'quere masãrẽ weregu wa'acu niwĩ. Cũ tojo werecã tu'orã, nipe'tirãputa ni'cãrõnojõ wãcũseti, yu'ticãrã niwã:

—Nipe'tise Õ'acũ ãsãrẽ weeduti'quere weerãti, nicãrã niwã.

⁴ Tere tu'ogu, Moisé nipe'tise Õ'acũ duti'quere ojaõ'ocu niwĩ. Ape numu pe'e ñamiña'cũrõ wã'cã, ni'cãrõ Õ'acũrẽ ãjõpeorã wa'icũrãrẽ ãjũamorõpeoatjore ãrũgũ du'pocãpu ni'cã mesã ãtã me'rã seeneocũucu niwĩ. Tojo nicã docepaga

ũtãpaga te Israe curarinucũrẽ ni'cãrẽpaga miinũ'cõcũ niwĩ. ⁵ Be'ro ni'cãrẽrã ma'mapjia Israe curuacjãrãrẽ wa'icũrã wẽjẽdutigu o'õcũ niwĩ. Narẽ Õ'acũrẽ e'catipeorã, wa'icũrãrẽ ũjũamorõpeoduticũ niwĩ. Tojo nicã, apeyema Õ'acũ narẽ añurõ weeato nírã, wecũa umuarẽ wẽjẽ, ũjũamorõpeoduticũ niwĩ. ⁶ Moisé deco me'rã díre mii, bapari pacapũ piosãacũ niwĩ. Apeye du'sasere wa'icũrãrẽ ũjũamorõpeoropũ piopeocũ niwĩ. ⁷ Tu'ajanũ'cõ, Moisé “Õ'acũ masã me'rã a'tiro apogũti” ni ojãca turipũre mii, masãrẽ bu'eĩ'ocũ niwĩ. Tere tũ'orã, na pe'e a'tiro nicãrã niwã:

—Nipe'tise marĩ wiogũ Õ'acũ marĩrẽ wee-duti'quere weerãti. Cũ dutisere yũ'tirãti, nicãrã niwã.

⁸ Be'ro Moisé díre mii, masãpũre tere wẽeste, a'tiro nicũ niwĩ:

—A'te dí me'rã Õ'acũ “Masã me'rã tojo weegũti” ní'quere diacjũta cũ duti'quenojõta weegũsami, ni masĩno'o, nicũ niwĩ Moisé.

⁹ Tere tu'ajãca be'ro Moisé Aarõ, Nadab, Abihú, tojo nicã setenta Israe curuacjãrã wiorã me'rã ũrũgũpũ mujãcũ niwĩ. ¹⁰ Topũ na Õ'acũ, Israe curuacjãrã wiogũre ã'acãrã niwã. Cũ u'tacũrõrẽ añuse ya'sase peri zafiro wãmetise peri asipa'acũñacaro niwũ. U'mũse weronojõ ya'same'rĩcã'caro niwũ. ¹¹ ã'rã Israe curuacjãrã wiorã Õ'acũrẽ ã'amicã, narẽ ne mejẽcã wa'acã weeticũ niwĩ. Na ni'cãrõ me'rã ba'a, sĩ'rĩ weecãrã niwã.

Moisé ũrũgũ Sinaí wãmeticjũpũ ní'que ni'i

12 Õ'acũ Moisére a'tiro nicu niwĩ:

—Yu'u tiro ũrũgũpu mujãtinemoña. Mujãti, topu yu'ure co'teya. Yu'u ũtã me'rã wee'que pjĩrĩrẽ mũ'urẽ o'oguti. Te pjĩrĩpu yu'u oja'que nipe'tise yu'u weeduti'quere mũ'u Israe curuacjãrãrẽ weregusa'a.

13 Tere tu'ogu, Moisé, cãrẽ weetamugũ Josué me'rã ũrũgũ Õ'acũ nirõpu mujãnemocũ niwĩ.

14 Cũ mujãnemoati duporo wiorãrẽ a'tiro nicu niwĩ:

—A'tota co'teya, téé ũsã dijaticãpu. Aarõ, tojo nicã Hur mũsã me'rã tojama. No'o mũsãrẽ mejẽcã wa'acã, narẽ wereya, nicu niwĩ.

15 Tojo níca be'ro Moisé ũrũgũpu mujãcũ niwĩ. Tigure ni'cã o'mecurua tuubi'acaro niwũ.

16 Õ'acũ cã añurõ asistese ũrũgũ Sinaĩpu dijatacã, seis nũmũrĩrẽ omecurua tigure tuubi'acaro niwũ. Ape nũmũ siete nũmũ nirĩ nũmũrẽ o'mecuruapũta Õ'acũ Moisére pijidijocũ niwĩ.

17 Israe curuacjãrã Õ'acũ asistesere ũrũgũ duposãrĩpu pecame'e ũjũacõ'arõ weronojõ ĩ'acãrã niwã.

18 Moisé ti o'mecuruapũ sãjãa, tigu ũrũgũpu mujãnemocũ niwĩ. Topure cuarenta umucori, cuarenta ñamirĩ* tojacũ niwĩ.

*****

31

*****

18 Õ'acũ ũrũgũ Sinaĩpu Moisé me'rã ucũca be'ro cãrẽ pũa pjĩ ũtã me'rã wee'que pjĩrĩrẽ o'ocũ niwĩ. Te pjĩrĩpu Õ'acũ diez dutise cũu'que

* 24:18 24.18 ĩ'aña Gn 7.4 docapũ oja'quere.

nicaro niwũ. Ō'acũ basuta cũ omopica me'rã tere ojacu niwĩ.

32

Wecu wĩ'magũ queose uru me'rã yee'que ni'i

¹ Be'ro Israe curuacjãrã Moisé cũ ũrũgũpu mũjãa'cure yoogocã ĩ'arã, Aarõ tiropu nerẽcãrã niwã. Cũrẽ a'tiro nicãrã niwã:

—Sõ'onícũ Moisé marĩrẽ Egiptopu ní'cãrãrẽ miiti'cu waro ¿de'ro wa'apari cũrẽ? Marĩ ne masĩtisa'a. Tojo weegu ũsã ějõpeoatje queosere yeebosaya. Marĩ duporo wũamũ'tãrãsama. Na marĩ wa'atji ma'arẽ ĩ'orãsama, nicãrã niwã.*

² Aarõ narẽ yũ'ticu niwĩ:

—Mũsã nũmosãnumia, mũsã põ'rã mũma, mũsã põ'rã numia o'meperi yosase uru me'rã wee'quere a'to yũ'ũ tiropu miitia, nicũ niwĩ.

³ Cũ tojo nicã tũ'orã, nipe'tirãputa na o'meperi yosase uru me'rã wee'quere tuweemii, Aarõ tiropu miacãrã niwã. ⁴ Cũ tere ñe'e, ũjũasipiocu niwĩ. Na wecu wĩ'magũ queose wéeca co'ropu piosãcãrã niwã. Be'ro te bu'áca be'ro wecu wĩ'magũ queose weronojõ bajugu wijacu niwĩ. Cũrẽ ĩ'arã, masã a'tiro nicãrã niwã:

—Israe curuacjãrã, ã'rĩ marĩ ějõpeogũ nimi. Cũta marĩrẽ Egiptopu ní'cãrãrẽ su'ori miiwijawĩ.

⁵ Na tojo weecã ĩ'agũ, Aarõ wecu wĩ'magũ queose põtẽorõpu wa'icũrãrẽ ũjũamorõpeorore ni'cã mesã ùtã me'rã seeneocũucũ niwĩ. Tu'ajanũ'cõ, masãrẽ werecu niwĩ:

* 32:1 32.1 Hch 7.40

—Ñamiacã marĩ wiogu Õ'acũrẽ bosenuṁṁ wee e'catipeorãsa'a, nicu niwĩ.

⁶ Ape ṁṁṁṁ pe'e ñamiña'cũrõ wã'cã, wa'icũrãrẽ wẽjẽ ñjũamorõpeocãrã niwã. Tojo nicã, apeyema Õ'acũ narẽ añurõ weeato nĩrã, wa'icũrãrẽ wẽjẽ, ñjũamorõpeocãrã niwã. Be'ro nipe'tirã masã ba'a, sĩ'rĩ, que'a, ejanujãcãrã niwã. Tu'ajanu'cõ, wã'cãnu'cã, tu'omasĩti, bopoyase moorã basanu'cũsiacãrã niwã. ⁷ Na tojo weecã ĩ'agũ, Õ'acũ Moisére nicu niwĩ:

—Wa'agusa'a. Dijaya. Mu'u, Egiptopu mii-wija'cãrã ña'abutiãrã dojorã weema. ⁸ Na maata waro yu'u weeduti'quere du'ucã'ma. Ni'cũ wecu wĩ'magũ queosere uru me'rã ñjũasipio wĩorẽama. Cũrẽ e'catipeorã, ejaque'ama. Tojo nicã, wa'icũrãrẽ wẽjẽ, cũrẽ ñjũamorõpeoama. A'tiro ni ucũama: “Israe curuacjãrã, ã'rĩ marĩ ãjõpeogu nimi. Cũta Egipto di'tapure marĩrẽ su'ori miiwijawĩ”, niama, nicu niwĩ Õ'acũ.

⁹ Õ'acũ apeye Moisére ninemocu niwĩ:

—Yu'u sõjã masãrẽ na nisetisere añurõ masĩ'i. Yu'ure yu'rũnu'cãsepjarã nima. ¹⁰ Na me'rã uayurũmajã'a. Tojo weegu narẽ bu'iri da're bajuriope'oguti. Yu'u tojo weecã, ne cã'mota'aticã'ña. Mu'u pãrãmerã nituriãrã me'rã pe'ema pãjãrã masãputicã weeguti.

¹¹ Õ'acũ tojo nimicã, Moisé pe'e cũ wiogu Õ'acũrẽ a'te ucũse me'rã nijĩsijosĩ'rĩcu niwĩ:

—Wiogu, ¿de'ro weegu mu'u, mu'u yarã masã me'rã tocã'rõ uati? Mu'u tutuayurũse me'rã narẽ Egiptopure miiwijawu. ¹² Mu'u narẽ bu'iri da'recãma, Egiptocjãrã a'tiro ni

wăcŭrāsama: “Ō'acŭ narē ũrŭpaguꝑu wějĕ, a'ti di'tapu nirărē bajurioguti nígŭ, miŭwijapĩ”, nibosama. Uatică'ña majă. Mu'u yară masărē ña'arō weesĩ'rĭsere tocă'rōta du'uya. ¹³ Mu'urē da'raco'teră Abrahărē, Isaare, Jacore ní'quere wăcŭña. Mu'u basuta mu'u wăme me'ră narē a'tiro nicŭpă: “Mŭsă părămeră nituriarărē ñocōa weronojō păjără masăputică weeguti. Tojo nică, a'ti di'ta mŭsărē o'oguti ní'que di'tare mŭsă părămeră nituriarărē o'ogŭsa'a. Na ye di'ta ninu'cŭcă'rōsa'a”, nicŭpă.

¹⁴ Moisé tojo nică tu'ogu, Ō'acŭ cŭ yară masărē “Bu'iri da'reguti” nimi'quere du'ucu niwĩ. ¹⁵ Be'ro Moisé ũrŭgŭꝑu ní'cu Ō'acŭ dutise ꝑua pă'rĕꝑu ojano'que pĵĩrĭrē miidjaticu niwĩ. ¹⁶ Ō'acŭta te pĵĩrĭrē weecu niwĩ. Cŭ basuta topu ní'quere ñacŭ, ojaō'ocu niwĩ.

¹⁷ Josué masă na caricŭsere tu'ogu, Moisére a'tiro nicu niwĩ:

—Masă a'mewĕjĕră caricŭrō weronojō busurocoro marĩ cărĭse u'turi wa'teropure, nicu niwĩ.

¹⁸ Moisé pe'e cŭrē a'tiro yu'ticu niwĩ:

—Na a'mewĕjĕ wapata'aca be'ro caricŭ e'catise mejĕta nĭrōcoro. Tojo nică a'mewĕjĕ bajurioră bujawetiră basase mejĕta nĭrōcoro. Mejĕcă basase tu'ogucoro, nicu niwĩ.

¹⁹ Moisé na nirōꝑu etagu, wecu wĩ'magŭ na uru me'ră wĭorĕ'care ĩ'agŭ, na no'o ũaro basanu'cŭcusiasere ĩ'agŭ, uayu'rŭacu niwĩ. Tojo weegu cŭ cuose pĵĩrĭrē tigu ũrŭgŭ du'pocăꝑu doquemutōcŭucu niwĩ. ²⁰ Te be'ro wecu wĩ'magŭ queose wĭorĕ'care mi,

pecame'epu doquetiacu niwĩ. Be'ro cūrē añuse marārĩ doquemutõcu niwĩ. Te marārĩrē aco bu'ipu wēestepo'ocu niwĩ. Tojo weetoja, Israe curuacjārārē te acore sī'rĩcã weecu niwĩ.

²¹ Moisé Aarõrē a'tiro nicu niwĩ:

—¿Ã'rã masã de'ro weemiati mu'urē? Mu'u narē ña'abutiario weecã weepã.

²² Aarõ pe'e cūrē yu'ticu niwĩ:

—Yu'u acabiji, yu'u me'rã uatiguta. Mu'u masĩmiba. Ã'rã masã ña'arõ weesere weepoyu'ruama. ²³ Na yu'ure a'tiro niama: “Ni'cũ ũsã ějõpeoacju queose marĩrē su'ori miacjure weebosaya. Sõ'onĩcu Moisé marĩrē Egiptopure su'ori miwijiati'cure de'ro wa'aro wa'apã. Masĩtisa'a”, niama. ²⁴ Na tojo nicã, narē yu'tiapu: “No'o o'meperi yosase uru me'rã wee'quere cuorãnojõ tuweemii miitia”, niapu. Na yu'ure miiti, tere o'oama. Yu'u tere pecame'epu doquetiapu. Wãcũña marĩrõ ã'rĩ wecu wĩ'magũ queose wijamajãmi, nicu niwĩ Aarõ.

²⁵ Moisé na no'o uaro weesere ĩ'acu niwĩ. Tere ĩ'amigũ, Aarõ pe'e narē “Tojo weeticã ña”, niticu niwĩ. Tojo weerã na ña'arõ weesere ĩ'arã, narē ĩ'atu'tirã bujicã'cãrã niwã. ²⁶ Tojo weecã ĩ'agũ, Moisé na su'ti caseri me'rã wee'que wi'seri wa'tero sãjãa, ejanu'cãcu niwĩ. Narē a'tiro nicu niwĩ:

—“Õ'acũ yarã ni'i” nirãnojõ yu'u tiro a'tia, nicu niwĩ.

Cũ tojo nicã, nipe'tirã Leví ya curuacjārã Moisé tiropu nerẽnu'cãcãrã niwã. ²⁷ Na tojo weecã ĩ'agũ, Moisé narē nicu niwĩ:

—Ō'acũ, Israe curuacjārã wiogu, a'tiro nimi: “Musãnucũ di'pjĩrĩrẽ du'teõ'oña. Be'ro musã wi'seri nirõpũ tojaaya. Tojaa, wi'serinucũ musã acabijirãrẽ, musã ma'misumuarẽ, musã me'rãcjãrãrẽ, musã ya wi'i pu'to nirãrẽ wẽjẽcã'ña”, ni werecu niwĩ Moisé.

²⁸ Leví ya curuacjārã Moisé tojo weeduti'quere queoro weecãrã niwã. Ti numurẽ i'tiati mil umũa wẽrĩcãrã niwã. ²⁹ Be'ro Moisé narẽ nicu niwĩ:

—Masã Ō'acũrẽ yu'rũnu'cãcã, musã cũ dutiro wéerã, musã põ'rãrẽ, musã acabijirãrẽ, musã ma'misumũapureta na ña'arõ wee'quere ï'arã, wẽjẽcã'mota'apũ. Tojo weegu ni'cãcã Ō'acũ musãrẽ cũ dutisere da'radutigũ cũuami. A'tiro wee musãrẽ añurõ wa'acã weeami, nicu niwĩ.

³⁰ Ape numũ pe'ere Moisé masãrẽ a'tiro nicu niwĩ:

—Musã Ō'acũ dutisere yu'rũnu'cãrã, ña'abutiario weecãrã niapũ. Ni'cãrõacãrẽ Ō'acũ tiropũ mũjãgũti. Apetero weegu musã yere cũrẽ sêribosacã, musãrẽ acobojosami, nicu niwĩ.

³¹ Cũ tojo níca be'ro apaturi Moisé Ō'acũ tiropũ mũjãa, cũrẽ nicu niwĩ:

—Diacjãta masã wecu wĩ'magũ uru me'rã queose wĩorẽ'cure e'catipeotjĩarã, ña'abutiario weecãrã niama. ³² Ni'cãrõacãrẽ mũ'urẽ uputu sêrĩ'i. Narẽ acobojoya. Acobojotigu pũrĩcã, mũ'u ya pũrĩ catirã wãme ojaõ'ono'ca pũrĩpũ yu'u wãmerẽ coecã'ña, nicu niwĩ Moisé.

³³ Ō'acũ pe'e cũrẽ yu'ticu niwĩ:

—Yu'u dutisere yu'rũnu'cã'cãrã dia'cũrẽ ya pũrĩpũ ojaõ'ono'cãrã wãmerẽ coeguti.

³⁴ Ni'cārōacārē majā wa'aya. Masārē yu'u mū'urē "O'oguti" nica di'tapū sū'ori miaña. Yu'ure wereco'tegu mū'urē sū'ori i'ō miagūsami. Tojo weemicā, yu'u bu'iri da'reri nūmū ejacā, na ña'arō wee'que wapare narē bu'iri da'reguti, nicū niwī Ō'acū.

³⁵ Be'ro Ō'acū masārē bu'iri da'regū, duti ña'abutiase o'ócū niwī. Aarō wecū wī'magū queose yee'cure e'catipeo'que bu'iri tojo weecū niwī.

33

Ō'acū ūrūgū Sinaípu wijaduti'que ni'i

¹ Ō'acū masārē bu'iri da'rēca be'ro Moisére a'tiro nicū niwī:

—A'tore wijayá. Masā mū'u Egiptopū mi-iwija'cārā me'rā wa'agusa'a. Yu'u Abrahārē, Isaare, Jacore "O'oguti" nica di'tapū wa'aya. Ti di'tare na pārāmerārē "O'oguti" nitojawū.

² Yu'ure wereco'tegure mūsā dūporo o'óguti. Yu'u ti di'tapū nirā cananeo masā, amorreo masā, hitita masā, ferezeo masā, heveo masā, jebuseo masārē cō'awīrōgūti. ³ Cabra ōpēcō, mumiaco pajiro aco o'maburoro weronojō nirī di'tapure wa'arā wee'e. Yu'u pe'e mūsā me'rā wa'asome. Mūsā yu'rūnū'cāsepijārā ni'i. Yu'u wa'agū pūrīcā mūsā ña'arō weecā, bu'iri da're bajuriodijobosa'a, nicū niwī Ō'acū.

⁴ Masā te bujawetise quetire tū'orā, dūjasewā'arā weronojō pūrō bujaweticārā niwā. Na ne ni'cūputa būsa, o'meperi yosaticārā niwā.

⁵ Ō'acū Moisére a'tiro wereyutojacū niwī:

—Israe curuacjārārē a'tiro ni wereya: “Musã yu'rũnu'cãsepjarã ni'i. Musã wa'teropure musã me'rã yu'u cã'rõ ba'patiquejogu, musãrē bu'iri da're bajuriobosa'a. Tojo weerã musã su'ti añusere, musã busasere, tojo nicã yosasere tuweemiicã'ña. Musã tere tuweemiica be'ro yu'u musãrē weeatjere wãcũgũsa'a”, ni wereya, nicu niwĩ Õ'acũ.

⁶ Tojo weerã Israe curuacjārã Horeb wãmeticju ũrũgũpu wijãca be'ro busanemoti, o'meperi yosanemoticãrã niwã.

Õ'acũ me'rã bocaajari wi'i su'ti caseri me'rã wéeca wi'iacã cjase ni'i

⁷ Moisé Õ'acũ su'ti caseri me'rã wéeca wi'iacãrē mia, masã na nirõ yoacureropu cũucu niwĩ. Ti wi'iacãrē “Õ'acũ me'rã bocaajari wi'i ni'i”, nicu niwĩ. No'o ni'cũ Õ'acũrē cũ weeatjere sērĩtiña'sĩ'rĩgũnojõ topu wa'acu niwĩ. Ti wi'iacã na masã nirõ yu'rũro nicaro niwũ. ⁸ Moisé ti wi'iacãpu wa'acã ĩ'arã, masã nipe'tirã na ye wi'seri sope pu'topu nu'cũcãrã niwã. Téé ti wi'ipu sãjãcãpu cũrē ĩ'asirutudu'ucãrã niwã. ⁹ Moisé ti wi'ipu sãjãcãta, o'mepõ'rã dijati, ti wi'i sãjãrĩ sopepu ejanu'cãcaro niwũ. Õ'acũ Moisé me'rã ucũrĩ cura tojo tojanu'cãcaro niwũ. ¹⁰ Masã o'mepõ'rã ti wi'i sopepu ejanu'cãcã ĩ'arã, nipe'tirã na ye wi'seri sope pu'to paamu'rĩque'acãrã niwã. Õ'acũrē e'catipeorã, tojo weecãrã niwã.

¹¹ Õ'acũ Moisé me'rã a'merĩ ĩ'apõtẽo, ni'cũ, cũ me'rãcjũrē ucũgũ weronojõ ucũcãrã niwã.

Na ucũca be'ro Moisé masã tiropure dajato-jaacũ niwĩ. Cũrẽ weetamuco'tegũ ma'mũ Josué, Nun macũ pe'e pũrĩcã ti wi'iacã po'peapũ toja, ninu'cũcã'cũ niwĩ.

Õ'acũ Moisére cũ asistesere ĩ'o'que ni'i

¹² Moisé Õ'acũrẽ a'tiro nicũ niwĩ:

—Mũ'u yũ'ure “Ã'rã masãrẽ su'ori miaña”, niapũ. Tojo nimigũ, yũ'u me'rã wa'acjũre weretiapũ. Tojo nicã “Mũ'urẽ añurõ masĩ'i. Mũ'u weesere ĩ'agũ, e'cati'i”, niapũ. ¹³ Diacjũta yũ'u me'rã e'catigũ pũrĩcã, mũ'u weeatjere yũ'ure wereya. Mũ'u tojo weecã, mũ'urẽ masĩnemogũsa'a. Tojo nicã, mũ'u tũ'sasere weenu'cũgũsa'a. Wãcũña. Ã'rã masã, mũ'u yarã nima, nicũ niwĩ.

¹⁴ Moisé tojo nicã tũ'ogũ, Õ'acũ cũrẽ nicũ niwĩ:

—Yũ'u basuta mũsãrẽ ba'patiguti. Ba'pati, mũ'urẽ soose o'oguti, nicũ niwĩ.

¹⁵ Moisé pe'e cũrẽ yũ'ticũ niwĩ:

—Mũ'u basu ũsãrẽ su'ori wa'atigũ pũrĩcã, ũsãrẽ a'tore wijacã weeticã'ña. ¹⁶ Mũ'u ũsã me'rã ba'patiwã'cãticãma, apeye di'tacjãrã masã “Õ'acũ Moisé me'rã, Israe curuacjãrã me'rã e'catimi”, ni masĩsome. ũsã me'rã wa'acã pũrĩcãrẽ, “Õ'acũ Moisé, Israe curuacjãrã me'rã dia'cũ nimi”, ni masĩrãsama, nicũ niwĩ Moisé.

¹⁷ Õ'acũ Moisére apaturi ucũapocũ niwĩ:

—Mũ'urẽ añurõ masĩ'i. Mũ'u me'rã e'cati'i. Tojo weegũ mũ'u sêrĩ'caronojõta weegũsa'a, nicũ niwĩ Õ'acũ.

¹⁸ Cũ tojo nicã tũ'ogũ, Moisé a'tiro ni sêrĩnemocũ niwĩ:

—Mũ'u asistesere yũ'ure ï'oña.

¹⁹ Õ'acũ cūrē yũ'ticũ niwĩ:

—Nipe'tise yũ'u asistesere mũ'u dũporo yũ'ruacã weeguti. Tojo yũ'ruacã, nipe'tise yũ'u añubutiase nisere ï'agũsa'a. Tojo nicã mũ'u ï'orõpũ yũ'u wãmerē wereguti. No'o yũ'u pajaña'sĩ'rĩgũrē pajaña'gũti. ²⁰ Tojo nimicã, ya diapoama ne ï'asome. Ne ni'cũ yũ'ure ï'aca be'ro catisome majã.

²¹ Õ'acũ apeye quē'rārē nicũ niwĩ:

—A'to yũ'u tiro ũtãgãpũ nu'cũña. ²²⁻²³ Yũ'u asitese me'rã yũ'ruagũ, ni'cã cope tigarũ nirĩ coperũ mũ'urē cũugũti. Yũ'ure ï'arĩ nĩgũ, ya omocã me'rã mũ'u ya diapoare cã'mota'aguti. Téé yũ'u yũ'ruagũpũ cã'mota'atũoguti. Yũ'u sē'ema waroma ï'agũsa'a, ï'agũ pe'e. Yũ'u diapoa pe'ema, ne ï'ano'ña marĩrõsa'a, nicũ niwĩ Õ'acũ.

34

Apeye ũtã pjĩrĩ me'rã Õ'acũ dutisere oja'que ni'i

¹ Õ'acũ Moisére cũ asistesere ï'óca be'ro cūrē nicũ niwĩ:

—Pua pjĩ ũtã pjĩrĩ mũ'u doquemũtõ'que pjĩrĩ weronojõta da'reya. Ne waro oja'quereta ojaguti tja. ² Ñamiacã ñamicurero ũrũgũ Sinaĩpũ mũjãgũtigũ apoyuya. Tigũ dũposãrĩpũ wa'a, yũ'u tiro ejaya. ³ Ne apĩ mũ'u me'rã mũjãticã'to. Ne tigũpũre ãpērã masã marĩato. Tojo nicã oveja, wecua tigũ põtēorõpũre ba'anu'cũticã'to.

⁴ Cũ ní'caronojõta Moisé todũporo ũtã pjĩrĩ ní'que weronojõ da'recũ niwĩ. Ape nũmũ pe'e

ñamicurero wã'cã, Õ'acũ cũ duti'caronojõta ãrũgũ Sinaírũ te pjĩrĩrẽ miimujãcũ niwĩ. ⁵ To cũ mujãejacã, Õ'acũ o'mecurua me'rã dijati, Moisé tiropũ ejacũ niwĩ. Cũ wãmerẽ weregũ, “Wiogũ ni'i”, nicũ niwĩ. ⁶ Moisé dũporo yũ'ruagũ, a'tiro nicũ niwĩ:

—Yũ'ũ Õ'acũ, masã wiogũ ni'i. Masãrẽ pajaña'gũ, añurõ weesetigũ ni'i. Uáyegũ mejẽta ni'i. Masãrẽ yũ'ũ ma'iyũ'rũsere ï'o'o. Yũ'ũ “Weeguti” ní'quere queoro wee'e. ⁷ Peje curari be'rocjãrã quẽ'rãrẽ ma'inu'cũcũsa'a. Masã ña'arõ weesere, yũ'ũre yũ'rũnũ'cãsere acobojo'o. Yũ'ũ tojo weemicã, ña'arõ weegúa ne bu'iri da'reno'ña marĩgũ tojatisami. Bu'iri da'reno'sami. Pacũsumũa ña'arõ wee'que wapa na põ'rãpũre, na pãrãmerãpũre, na pãrãmerã nituriarãpũre, tojota bu'iri da're yapatino'rãsama, nicũ niwĩ.

⁸ Cũ tojo nicã tũ'ogũ, Moisé maata nucũcãpũ paamu'rĩque'a, Õ'acũrẽ e'catipeocũ niwĩ. ⁹ Cũrẽ e'catipeogũ, a'tiro ni sãrĩcũ niwĩ:

—Wiogũ, diacjũta yũ'ũ weesere tũ'sagũ, ãsãrẽ ba'patiya. ã'rã masã yũ'rũnũ'cãsepigarã nima. Tojo nimicã, ãsã ña'asere, ãsã ña'arõ weesere acobojoya. ãsãrẽ mũ'ũ yarã masã tojacã weeya, ni sãrĩcũ niwĩ.

Õ'acũ masã me'rã “A'tiro weeguti” ni apo'que ni'i

¹⁰ Õ'acũ Moisé sãrĩ'quere tũ'óca be'ro a'tiro nicũ niwĩ:

“Añurõ tũ'oya. Ni'cãrõacãrẽ yũ'ũ nipe'tirã masã Israe curuacjãrã me'rã ‘A'tiro weeguti’

ni apo'quere cūugūti. Nipe'tirā masā ĩ'orōpū añubutiasere weeĩ'ogūsa'a. Te todapōropū ne ape di'tapū a'ti turipāre weeĩ'ono'ña marĩ'quere ĩ'ogūti. No'o nipe'tirā mūsā wa'tero nirā yu'u mūsā wiogū mūsārē añubutiaro weeatjere ĩ'arāsama.

11 "Ni'cācā yu'u mūsārē weeduti'quere weeya. Mūsā tojo weecā, yu'u mūsā tiro nirā amorreo masārē, cananeo masārē, hitita masārē, ferzeo masārē, heveo masārē, jebuseo masārē cō'awīrōgūsa'a.

12 "Mūsā sājāti di'tacjārā me'rā ne a'merĩ 'Tojo weerā', ni apoticā'ña. Mūsā tojo weecā pūrīcārē, mūsārē na ējōpeose queose yee'quere sirutucā weerāsama. 13 Tojo weronojō o'orā, a'tiro pe'e weeya. Na wa'icūrārē ũjũamorōpeosere paamūtōcā'ña. Apeye ũtāpaga na miinu'cō'que na ējōpeosere mūtōpe'ocā'ña. Tojo nicā Aserá wāmetigo na ējōpeose yee'que yucu me'rā wee'que tuturire dātecō'acā'ña.

14 "Ne apĩ Ō'acū nitigure ējōpeoticā'ña. Āpērārē ējōpeosirutucā ne ũawe'e. Yu'u dia'cūrē ējōpeocā ũa'a.

15 "Ti di'tapū nirā me'rā ne a'merĩ 'Tojo weerā', ni apoticā'ña. Na āpērānojō Ō'acū nitirārē e'catipeorā, wa'icūrārē wējē ũjũamorōpeorā, mūsārē pijibosama. Mūsā quē'rā na wējē ũjũamorōpeo'quere na me'rā ba'atamubosa'a. 16 Apetero weerā na pō'rā numiarē mūsā pō'rā ũmuarē numisobosama. Numisoo, na pō'rā numia Ō'acū nitirārē ējōpeorā, mūsā pō'rā ũmuarē mejārōta narē ējōpeocā weebosama.

17 "Musã ne cã'rõ Õ'acũ nitirãrẽ cõme me'rã ãjãasipio wiorẽ'quere ëjõpeoticã'ña", nicu niwĩ Õ'acũ.
*****

Õ'acũ dutise cõu'quere Moisé oja'que ni'i

27 Õ'acũ Moisére cũ dutise wéréca be'ro cõrẽ nicu niwĩ: "Yu'u ucüsere ojaya. Te yu'u mu'u me'rã, Israe curuacjãrã me'rã apo'que ni'i", nicu niwĩ.

28 Moisé topure Õ'acũ me'rã cuarenta umucori, cuarenta ñamirĩ* tojacu niwĩ. Ne ba'aro marĩrõ, sĩ'rĩrõ marĩrõ nicu niwĩ. Topu "Õ'acũ masã me'rã tojo weeguti" ni apo'quere te ãtãpjĩrĩpu ojaõ'ocũ niwĩ. Tetã diez Õ'acũ dutise cõu'que nicaro niwũ. 29 Be'ro Moisé ãrũgũ Sinaĩpu ní'cu pua pjĩ te dutise oja'que pjĩrĩrẽ miidijaticu niwĩ. Tigũ ãrũgũpu ní'cu dijatagu, cũ diapoa asistesere masĩticu niwĩ. Cũ, Õ'acũ me'rã ucũca be'ro niyucã, tojo asistecaro niwũ. 30 Aarõ, tojo nicã nipe'tirã Israe curuacjãrã cũ diapoa asistecã ĩ'arã, cõrẽ ui nicãrã niwã. Tojo weerã cũ pu'toacãpu wa'aticãrã niwã. 31 Na tojo weecã ĩ'agũ, Moisé pe'e narẽ pijineocũ niwĩ. Tojo weerã Aarõ, nipe'tirã wiorã cũ tiropu dajacãrã niwã. Na dajacã ĩ'agũ, na me'rã ucũcu niwĩ. 32 Be'ro nipe'tirãputa Israe curuacjãrã etaburocãrã niwã. Na etacã, Moisé Õ'acũ ãrũgũ Sinaĩpu dutise o'o'quereta narẽ werecu niwĩ.

33 Na me'rã ucũpe'oca be'ro cũ diapoapure ni'cã su'ti casero usemerĩrĩ casero me'rã mo'acu

* 34:28 34.28 ĩ'aña Gn 7.4 docapu oja'quere.

niwĩ. ³⁴ Moisé Õ'acũ me'rã bocaejari wi'ipũ cũ me'rã ucũgũ sãjãgũ, ti caserore tuweemujãcũ niwĩ. Cũ wijatagũ, Õ'acũ dutisere Israe curuacjãrãrẽ wereturiamujãcũ niwĩ. ³⁵ Cũ ti wi'ire wijatacã, Israe curuacjãrã Moisé diapoa asistecã ï'acãrã niwã. Tojo weegũ ti casero me'rã diapoare mo'amujãcũ niwĩ tja. Õ'acũ me'rã ucũgũ sãjãgũ, ti caserore tuweemujãcũ niwĩ.

*****

40

Õ'acũ wi'i, wa'icũrã caseri me'rã wéeca wi'ire aponũ'cõ'que ni'i

A'te capítulori 25–30; 35–39 Õ'acũ wi'i wa'icũrã caseri me'rã wéeca wi'i cjasere were'e. A'ti capítulo cuarenta, Õ'acũ “Tojo weeya”, ni weeduti'quere were'e.

¹ Moisé masãrẽ Õ'acũ dutisere wéréca be'ro Õ'acũ cũrẽ a'tiro nicũ niwĩ:

² “Nimũ'tãrĩ mujĩpũ, ninũ'cãrĩ nãmũ nicã, ya wi'i, wa'icũrã caseri me'rã wéeca wi'ire aponũ'cõña. ³ Ti wi'ipũ yũ'u 'Masã me'rã añurõ weeguti' ní'quere cũori acarore cũuña. Ti acaro po'peapũ yũ'u diez dutise oja'que pjĩrĩ sãñasa'a. Ti acaro dũporo usebũtiri caserore yoo cã'mota'aya. ⁴ Mesare, sĩ'ocjũ quẽ'rãrẽ topũ cũuña. Ti mesapũre docepaga pãrẽ añurõ apopeoya.* Tigũ sĩ'ocjũpũre sĩ'osepagare sĩ'onũ'cõña. ⁵ Æ'mũtise ãjũãmorõpeoro uru

* **40:4** 40.4 Te pãrẽ Õ'acũ ï'orõpũ peocãrã niwã. Israe curarinucũ ni'cãrẽ pã nicaro niwũ. Pa'ia dia'cũ te pãrẽ ba'acãrã niwã.

me'rã wee'caro 'Masã me'rã añurõ weeguti' ní'que cuori acaró põtëorõpũ peoya. Ti wi'i, ya wi'i ne sãjãnu'cãrõrẽ ni'cã casero usebutiri caserore yooya. ⁶ Tu'ajanũ'cõ, ti wi'i ne sãjãrõ wa'icurãrẽ ãjãamorõpeorore cũña. ⁷ To be'ro bapa pajiri pare ya wi'i, tojo nicã wa'icurãrẽ ãjãamorõpeoro, a'te puaro wa'tero, deco ti pare dupoya. Ti pare aco piomu'muõña. ⁸ Yũ'u mũ'urẽ duti'caronojõta, ti wi'i sumutore apoya. Tu'ajanũ'cõ, su'tiro casero usebutiri caserore topũ sãjãrõ cã'mota'atjore yooya.

⁹ "Be'ro a'tiro weeya. Ye waro tojato nígu, u'se to wa'rewuasenojõrẽ ti wi'ire wa'reya. Nipe'tise ti wi'ipũ nisere wa'repe'ocãña. Tojo weecã, topũ nise nipe'tise ye tojarosa'a. Ne ña'ase marĩrõ tojarosa'a. ¹⁰ Tojo nicã, te u'sereta tja wa'icurãrẽ ãjãamorõpeoro bu'ipũ wa'reya. Topũ de'ro nisere wa'repe'ocãña. Mũ'u tojo weegu tore añurõ, ña'ase marĩrõ waro tojacã weegusa'a. ¹¹ Be'ro te u'se me'rã bapa pajiri papure wa'reya. Tojo nicã, to pesaro dupocãrẽ wa'regusa'a. Tere wa'regu, ye waro tojacã weegusa'a.

¹² "Be'ro Aarõrẽ, cã põ'rã umuarẽ ya wi'i sope pu'topũ miaña. Topũ narẽ u'oya. ¹³ Aarõ pa'i cã sãñarõnojõrẽ sãñato. Be'ro cãrẽ 'Yé cjasere da'ragu' pa'i sãjãdutigu, u'sere piopeoya. ¹⁴ Tu'ajanũ'cõ, cã põ'rãrẽ miiti, narẽ su'ti yoase paca su'a'quere sãña. ¹⁵ Na pacu Aarõrẽ wee'caronojõ napure u'sere piopeoya. Mũ'u tojo weecã, na quẽ'rã yarã pa'ia, yé cjasere da'rarã nirãsama. Mũ'u narẽ a'tiro u'se pi-

opeose me'rã na pãrãmerã nituriarã pa'ia nisere ninu'cũcã'rãsama. Ne pe'tisome", nicu niwĩ Õ'acũ.

¹⁶ Õ'acũ dutí'caronojõta Moisé nipe'tisere weepe'ocũ niwĩ. ¹⁷ Tojo weerã na ni'cã cũ'ma Egiptopure wijáca be'ro nimu'tãrĩ mujĩpũ, ninu'cãrĩ nãmure Õ'acũ wi'ire aponu'cõcãrã niwã.
*****

O'mecurua Õ'acũ wi'i bu'ipũ ní'que ni'i

³⁴ Moisé Õ'acũ wi'ire aponu'cõca be'ro, o'mecurua ti wi'ire tuubi'acaro niwã. Õ'acũ cũ asistese ti wi'ipure niyu'ruacaro niwã. ³⁵ Tojo weegu Moisé ne sãjãamasĩticu niwĩ.

³⁶ O'mecurua ti wi'i bu'ipũ ní'que mujãáca be'ro Israe curuacjãrã na ye wi'serire pãámii, aperopu wa'amujãcãrã niwã. ³⁷ O'mecurua mujãaticãma, na ye wi'serire ne pãámiiticãrã niwã. Téé o'mecurua mujãacãpu co'temujãcãrã niwã. ³⁸ Israe curuacjãrã no'o na wa'aro nipe'tirã i'orõpu Õ'acũ ya o'mecurua, umãcore ti wi'i bu'ipũ nimujãcaro niwã. Nami pe'ema ti curua po'pearu pecame'e ujũrĩ põ'rã nicaro niwã.

**Õ'âkã hi yeere uúkũri turi Tukano
New Testament in Tucano (BR:tuo:Tucano)**

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tucano

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tucano [tuo], Brazil

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tucano

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source
files dated 31 Aug 2023

00ebd04f-7b0d-5a72-9407-eb53ae2bd086